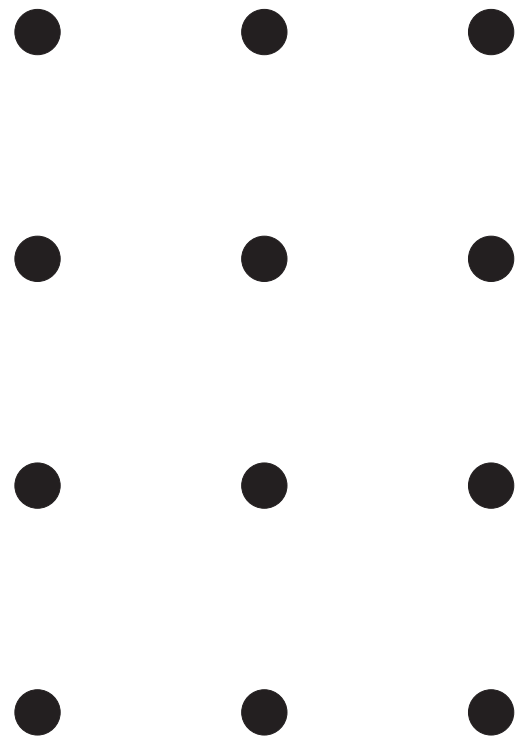

V O D N I K

SKOZI ŠOLSKO LETO
2001/2002

Y
I
N
D
O
Y

CPI

VODNIK SKOZI ŠOLSKO LETO 2001/2002

2

BESEDILA SO NAPISALI

Jelka Arh, Mojca Cek, Jelka Drobne, Anica Justinek, Mirjana Kovač, Igor Leban, Franc Lončar, Darko Mali, Davorin Majkus, Ivan Mavsar, mag. Slava Pevec Grm, Andreja Prošek, Jana Ravbar, Marija Šibanc, Veronika Šlander, Vladimir Tkalec, mag. Marija Tome, Veronika Zabret, Breda Zupanc, Helena Žnidarič, sodelavci Službe za programe EU

BESEDILA ZBRALA IN UREDILA

mag. Slava Pevec Grm

UREDNIŠKI ODBOR

Vladimir Tkalec, Mirjana Kovač, Jelka Arh, mag. Marija Tome, Veronika Šlander, Davorin Majkus

JEZIKOVNO PREGLEDALA

Vlasta Kunej

OBLIKOVANJE

Boštjan Debelak

PRELOM

Studio Cotič-Trojer

IZDAL IN ZALOŽIL

Center RS za poklicno izobraževanje
Ob železnici 16
Ljubljana

PREDSTAVNIK

Vladimir Tkalec

TISK

JBB, Ljubljana

NAKLADA

900 izvodov

VSEBINA

UVOD	5
PRIDOBIVANJE NACIONALNIH POKLICNIH KVALIFIKACIJ	7
PRENOVA IZOBRAŽEVALNIH PROGRAMOV V LUČI NOVIH IZHODIŠČ	9
RAZVOJ ČLOVEŠKIH VIROV KOT POSPEŠEVALEC SPREMEMB	12
VLOGA IN POMEN UČNIH GRADIV	14
POKLICNA MATURA	18
PROJEKTI V PODPORO NADALJNJIM KORAKOM V POKLICNEM IN STROKOVNEM IZOBRAŽEVANJU	19
NADALJNJI RAZVOJ POKLICNEGA IN STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA PO STROKAH	37
NACIONALNI OBSERVATORIJ SLOVENIJE ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE IN USPOSABLJANJE	53
SLUŽBA ZA PROGRAME EVROPSKE UNIJE – VEZI BREZ MEJA	55
NOVE SPLETNE STRANI CENTRA RS ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE	62
ZAPOSLENI V CENTRU RS ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE	64

4

Kot prejšnja leta tudi za šolsko leto 2001/02 izdajamo vodnik, ki naj vse, ki se v Sloveniji ukvarjate s poklicnim in strokovnim izobraževanjem, vodi med načrti, dogodki in dosežki Centra RS za poklicno izobraževanje. Vodnik je, kot nam kažejo odmevi, koristen pripomoček za poklicne in strokovne šole in druge odgovorne nosilce poklicnega in strokovnega izobraževanja. V povezavi z obvestili na spletni strani Centra naj tudi v prihodnje sproti odslikava razvoj in dosežke Centra in poklicnega izobraževanja v celoti.

Za preteklo obdobje oz. šolsko leto 2000/01 je značilno, da se je končala evalvacija vpeljevanja novosti v poklicno in strokovno izobraževanje, opravljena s pomočjo programa Phare MOCCA. Poleg pozitivnih ocen kaže tudi na posamezne slabosti v pripravi poklicnih standardov (nomenklatur poklicev) ter pri pripravi in izpeljevanju izobraževalnih programov. Kurikulum v poklicnem in strokovnem izobraževanju je treba še bolj usmeriti k realnim potrebam po strokovni izobrazbi, prav tako pa strokovno izobraževanje v Sloveniji nakazuje potrebo po večji prožnosti poklicnega in strokovnega izobraževanja, krepitvi socialnega partnerstva pri vsebinskem usmerjanju in izvajanju na vseh organizacijskih ravneh, zlasti pa na regionalni in lokalni ravni. Pri načrtovanju in izpeljevanju izobraževanja se zahteva večja avtonomija šol in drugih izvajalskih organizacij, to pa hkrati pomeni manj regulative na državni ravni, decentralizacijo odločanja in manj togo financiranje izvedbe izobraževanja. Pri tem je treba izdelati inštrumente za spremljanje in zagotavljanje kakovosti izobraževanja na način in s ciljem, da bodo naši dosežki, seveda ob primerljivih vlaganjih in stroških, enakovredni dosežkom v državah Evropske unije.

Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje kot najvišji organ odločanja o poklicnih standardih in izobraževalnih programih je zato v letu 2001 spodbudil pripravo dopolnitev in sprememb izhodišč za pripravo izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega ter strokovnega izobraževanja. Predlog novih izhodišč je bil v širši razpravi in je pripravljen za to, da ga sprejme Strokovni svet. Kot tak je podlaga za pripravo oz. prenovo izobraževalnih programov, katerih temeljne značilnosti bodo novi poklicni standardi kot podlaga za pripravo, modula zgradba, poudarek na razvijanju ključnih spretnosti in poklicnih kompetenc v povezavi s praktičnim izobraževanjem tako v poklicni in strokovni šoli kot v podjetjih pri delodajalcih. Center pripravlja metodološka priporočila, sama priprava izobraževalnih programov pa bo potekala v sodelovanju s strokovnimi skupinami učiteljev in delodajalcev na poklicnih in strokovnih šolah oziroma v posameznih šolskih centrih.

Opozoriti kaže, da se v letu 2001 in 2002 s širjenjem sporočil Memoranduma o vseživljenjskem učenju in uveljavljanjem določil Zakona o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah vse bolj razvijajo tudi inštrumenti in različne poti za dosego poklicnih kvalifikacij. Center je razvil metodologijo za pripravo poklicnih standardov tako za posamezne poklicne kvalifikacije kot tudi kot podlago za pripravo izobraževalnih programov. Nomenklatura poklicev, ki jo predlagajo zbornice, se tako nadomešča z veliko bolj prožnimi standardi za zaokrožene poklicne kvalifikacije. Kot nov organ Strokovnega sveta, ki mu Center pošilja predloge standardov, je ustanovljen Strokovni odbor za poklicne standarde. Na podlagi strokovnih predlogov, ki jih bo pripravljala Center, bo Strokovni odbor s Strokovnim svetom odločal, katere poklicne kvalifikacije so javno priznane oziroma imajo nacionalno in s tem širšo veljavnost.

6

Center v šolskem letu 2001/02 nadaljuje s pripravo navodil ter enotnih vprašanj za preverjanje strokovnoteoretičnega znanja in praktične usposobljenosti s poklicno matura. Načrtovano je usposabljanje učiteljev, ki bodo neposredno sodelovali v izpeljavi poklicne mature. V izdelavi je poročilo o spremljavi zaključnih izpitov, ki so potekali po navodilih za izvedbo poklicne mature na 16 referenčnih strokovnih šolah ob koncu šolskega leta 2000/01. Pripravlja se tudi načrt izvedbe preverjanja za strokovnoteoretični del in praktično usposobljenost dijakov za poklicno matura za konec šolskega leta 2001/02.

Kurikulum v poklicnem in strokovnem izobraževanju temelji na učiteljih, mentorjih in izobraževalcih v podjetjih in pri delodajalcih. Center posveča in bo v prihodnje še v večjem obsegu posvečal pozornost stalnemu strokovnemu usposabljanju izvajalcev poklicnega in strokovnega izobraževanja. Poudarek je na razvijanju ključnih spretnosti in poklicnih kompetenc ter metodološki usposobljenosti za izzive, ki jih prednje postavlja nadaljnji razvoj poklicnega in strokovnega izobraževanja. Zato da bi bil sistem usposabljanja in spopolnjevanja še učinkovitejši, smo vanj znova pritegnili tudi študijske skupine. Kot del kurikulumuma pa so posebnega pomena tudi učbeniki in druga učna gradiva, standardi opreme, ki morajo slediti zahtevam sodobnega tehnološkega razvoja, in navsezadnje same delavnice za praktično izobraževanje ter centri za praktično usposabljanje, kjer se nakazujejo možnosti, da bo projekt ustanavljanja teh (medpodjetniških) centrov vendarle doživel izpeljavo v praksi.

Center za poklicno izobraževanje bo v prihodnjem obdobju nadaljeval z nekaterimi mednarodnimi projekti, ki koristno prispevajo k razvoju nekaterih metodoloških in vsebinskih elementov v kurikulumu. To so predvsem projekti vpeljevanja podjetnosti in vsebin podjetništva v kurikulum, metoda usmerjevalnega besedila (Leittext), razvoj projekta Job rotation, jezik stroke, razvoj komunikacijskih spretnosti učiteljev idr. V ta namen razvija mednarodno sodelovanje s sorodnimi inštituti v državah Evropske unije. V zvezi s tem je naloga Centra in zlasti tudi Službe za programe Evropske unije večje sodelovanje nosilcev in udeležencev poklicnega izobraževanja iz Slovenije v mednarodnih projektih – tako v izmenjavah kot tudi pilotskih projektih, ki jih ponujajo tuji partnerji.

Center razvija in bo v prihodnje tudi vzdrževal registracijsko-informacijski sistem za poklicno in strokovno izobraževanje v Sloveniji. Prek Centra bodo registrirani poklicni standardi in javnoveljavne poklicne kvalifikacije ter izobraževalni programi, ki dajejo javnoveljavno izobrazbo. Postavitev osrednjega registracijsko-informacijskega sistema za poklicno izobraževanje ni le v interesu Slovenije, temveč tudi Evropske unije, katere članica namerava Slovenija v kratkem postati.

V prihodnje bo Center izpeljal tudi nekatere notranje organizacijske spremembe; vse to naj bi okrepilo njegovo strokovno kompetenco in sposobnost odzivnosti na zahteve sodobnega družbenega in tehnološkega razvoja in s tem razvoja poklicnega in strokovnega izobraževanja doma in v svetu.

V prihodnjem šolskem letu 2001/02 zato želim, da bi z vsemi partnerji in nosilci poklicnega in strokovnega izobraževanja dobro sodelovali in dosegali odlične uspehe!

Vladimir Tkalec

PRIDOBIVANJE NACIONALNIH POKLICNIH KVALIFIKACIJ

UVOD

Nacionalni sistemi poklicnega izobraževanja v evropskih državah vse bolj poudarjajo pomen širše splošne in strokovne izobrazbe, ki omogoča hitro prilagajanje spreminjajočim se zahtevam v vsakdanjem življenju in še posebno na trgu dela. Tem trendom je sledila tudi zadnja prenova poklicnega in strokovnega izobraževanja v naši državi. Široko zasnovani programi za pridobitev izobrazbe naj bi udeležence usposobili za opravljanje več poklicev. Na drugi strani pa se poklicnemu izobraževanju postavljajo zahteve po konkretni usposobitvi za opravljanje poklica/poklicev. Priznati moramo, da je nerealno pričakovati, da bodo šole uresničile vse te zahteve. Poklicnih kvalifikacij ni mogoče več vezati le na šolska spričevala.

Dejstvo je, da postaja doseganje obeh ciljev – torej pridobivanje splošne, relativno trajne izobrazbe in usposobitev za opravljanje konkretnega poklica – pretežka naloga za tradicionalni izobraževalni sistem. To so razlogi za iskanje drugačnih možnosti za pridobivanje aktualnih poklicnih kvalifikacij. Da pa ne bi odtegovali mladine od šole, se nova možnost uveljavlja le za odrasle osebe. To je zagotovljeno z zakonsko omejitvijo pridobitve poklicne kvalifikacije na osebe, ki so stare 18 let.

NAČINI PRIDOBIVANJA NACIONALNIH POKLICNIH KVALIFIKACIJ

V skladu z Zakonom o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah (Ur. list 81/2000) si posameznik lahko pridobi nacionalno poklicno kvalifikacijo na naslednje načine:

- z doseženo poklicno oziroma strokovno izobrazbo za vse poklice, ki jih v skladu z nomenklaturo poklicev obsega ustrezen naziv poklicne ali strokovne izobrazbe;
- po delih izobraževalnih programov za pridobitev poklicne oziroma strokovne izobrazbe;
- po programih poklicnega usposabljanja in spopolnjevanja;
- če dokaže, da dosega standarde strokovnega znanja in spretnosti, sprejete v skladu z zakonom.

Metodologijo za pripravo katalogov standardov strokovnega znanja in spretnosti je razvil Center RS za poklicno izobraževanje, sprejel pa Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje na štirideseti seji 30. junija 2000. Na podlagi metodologije je prva dejavnost pobudnika za novo poklicno kvalifikacijo **utemeljena pobuda**, ki jo pripravi katera koli pravna, lahko pa tudi fizična oseba in pošlje na Center RS za poklicno izobraževanje.

Osrednji element novega sistema pridobivanja nacionalnih poklicnih kvalifikacij je **katalog standardov strokovnega znanja in spretnosti**. Sistem pridobivanja nacionalnih poklicnih kvalifikacij omogoča posamezniku, da si usposobljenost pridobiva na svoj način in v času, ki si ga določa sam. Pomembna je namreč le usposobljenost za opravljanje del, navedenih v katalogu, to je treba tudi dokazati, ni pa pomembna pot, po kateri se je posamezen kandidat usposabljal (v šoli, na tečaju, z delom).

NACIONALNE POKLICNE KVALIFIKACIJE, ZA KATERE JE STROKOVNI SVET ŽE POTRDIL KATALOGE

8

V sodelovanju z izvedenci za posamezna strokovna področja in s socialnimi partnerji smo na Centru RS za poklicno izobraževanje pripravili te kataloge standardov strokovnega znanja in spretnosti: Predelovalec mleka, Predelovalec mesa, Predelovalec sadja, Izdelovalec potic, Izdelovalec kruhov iz krušne peči, Lončar, Pletar iz ličja, Čebelar, Vinski svetovalec, Upravljalca male hidroelektrarne, Varnostni svetovalec za prevoz nevarnega blaga, Vodja avtošole, Učitelj predpisov o varnosti cestnega prometa, Voznik inštruktor, Socialni oskrbovalec, Hišnik vzdrževalec, Proizvodni procesničar v farmacevtski industriji.

Da bo nova pot pridobivanja nacionalnih poklicnih kvalifikacij zaživela, je vsekakor potrebna široka informacijsko-promocijska dejavnost, ki jo vodi Center RS za poklicno izobraževanje v sodelovanju z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve, drugimi ministrstvi, socialnimi partnerji in ustreznimi ustanovami na državni in lokalni oz. regionalni ravni.

Delodajalci, ki vse več vlagajo v razvoj človeških virov, bodo po 'tretji poti', s preverjanjem in potrjevanjem poklicnih kvalifikacij, hitreje in ceneje izboljšali usposobljenost svojih delavcev. Pomemben vpliv imajo pri oblikovanju vsebin kataloga standardov znanja in spretnosti kot tudi pri usposabljanju oziroma pripravi delavcev na opravljanje preskusov, pri čemer bodo, če bo treba, sodelovali z izbrano izobraževalno ustanovo. Izobraževalni centri v podjetjih pa bodo gotovo zainteresirani tudi za izvajanje postopkov preverjanja in potrjevanja poklicnih kvalifikacij, za kar bo izvajalce določalo Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve ter jih tudi vključilo v register.

Motiv posameznika, da si pridobi in tudi dokaže svoje kompetence pred nacionalno strokovno komisijo, je izboljšanje konkurenčnosti in mobilnosti na trgu dela, pa tudi izboljšanje kakovosti. V skladu z evropskimi priporočili, naj katalogi standardov znanja in spretnosti ne bi postavljali vstopnih pogojev, zato daje nov sistem možnost pridobitve javne listine o poklicni kvalifikaciji tudi osebam brez kakršnekoli poklicne izobrazbe.

ŠOLE V NOVEM SISTEMU NACIONALNIH POKLICNIH KVALIFIKACIJ

Šole

- v mnogih primerih prenašajo pobude za poklicne kvalifikacije, po katerih ugotavljajo potrebe v svojem okolju, ali za tiste, za katere že izvajajo dobro obiskane programe, ne omogočajo pa pridobitve nacionalne listine;
- so izvajalke priprav na preverjanje in potrjevanje za poklicno kvalifikacijo, za katero tudi izvajajo program za pridobitev izobrazbe;
- so izvajalke postopka preverjanja in potrjevanja po pooblastilu Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve.

Veronika Šlander

PRENOVA IZOBRAŽEVALNIH PROGRAMOV V LUČI NOVIH IZHODIŠČ

STANJE

Prenova programov za pridobitev poklicne in strokovne izobrazbe poteka v skladu z novo šolsko zakonodajo od leta 1997 in še ni končana, zato je vrsta programov le formalno preoblikovana in usklajena z zakonom. Tem programom je ministrica za šolstvo, znanost in šport podaljšala veljavnost za šolsko leto 2001/02. Tako smo se znašli v položaju, ko prenova izobraževalnih programov še ni končana, zdajšnjim Izhodiščem za pripravo izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja ter programov srednjega strokovnega izobraževanja (1997) pa se izteka veljava, saj so v nastajanju nova Izhodišča, ki prinašajo vrsto novosti.

Nova Izhodišča izhajajo iz izsledkov spremljanja prenovljenih izobraževalnih programov v nižjem in srednjem poklicnem oz. strokovnem izobraževanju v obdobju 1997–2000 ter izsledkov racionalne in empirične evalvacije teh programov. Hkrati pa vključevanje naše države v Evropsko unijo in sprejetje filozofije vseživljenjskega učenja narekuje nove strategije nadaljnega razvoja, kot so: integracija izobraževanja mladine in izobraževanja odraslih, soodvisnost med formalnim in neformalnim izobraževanjem, razmerja med spričevali in certifikati, priznavanje poprej pridobljenega znanja in spretnosti, kakovost izobraževanja, nove vloge učiteljev, avtonomija šol in drugo; vse to so dejstva, ki prinašajo nove koncepte. V nadaljevanju bomo predstavili nekatere novosti.

NOVI POJMI

Pojasniti je treba nekatere nove pojme, ki jih vpeljujejo nova izhodišča, zlasti poklicni standard, poklicna kvalifikacija, poklicne kompetence.

Poklicni standard je dokument, ki določa naziv poklica, ki ga bo opravljal posameznik, področja del in značilna dela v okviru poklica, raven zahtevnosti dela, temeljno praktično znanje, nanj navezano strokovnoteoretično znanje in pripadajoče splošno znanje ter ključne kompetence. Poklicni standard je tudi podlaga za pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije bodisi na podlagi obvladovanja potrebnega znanja bodisi na podlagi programov za usposabljanje in spopolnjevanje.

Poklicna kvalifikacija je oznaka za usposobljenost v določenem poklicu ali določenih sklopov nalag v okviru poklica ali stroke.

Poklicne kompetence so vsebinska jedra izobraževalnih programov, ki nastajajo na podlagi postavke, da je moderni čas povzročil globalizacijo tudi pri poklicnem delu (Zdenko Medveš, Ključne kvalifikacije pri nastajanju programov poklicnega in strokovnega izobraževanja, Filozofska fakulteta, 2001, interno gradivo). Zdenko Medveš meni, da so se zaradi globalizacije razvila določena »orodja«, ki so postala skupna za uspešno opravljanje poklicnega ali strokovnega dela. V ta sklop sodijo temeljno znanje, spretnosti in sposobnosti ter druge osebne lastnosti, ki zagotavljajo usposobljenost posameznika in ki naj bi se v sodobnem poklicnem izobraževanju uveljavile kot temeljno in skupno »orodje« vsake poklicne kvalifikacije oz. usposobljenosti. Kot primere takih »orodij« navajajo izhodišča informatiko, varnost, varovanje zdravja in okolja, podjetništvo, komunikacijo v maternem in tujem jeziku, sposobnost sodelovanja, metodološke kompetence in drugo.

Odpiranje izobraževalnih programov potrebam in interesom šole, podjetij ter drugih izvajalcev programa v regiji bo prispevalo k večji fleksibilnosti izobraževanja. To pomeni, da na državni ravni ne bodo več v celoti določeni cilji in vsebine izobraževalnega programa, temveč bodo do določene mere prepuščeni uresničitvi lokalnih potreb in interesov ter posebnosti v poklicnem in strokovnem izobraževanju. Tako je na primer za programe nižjega poklicnega izobraževanja predvideno, da strokovni svet določi minimalni standard znanja za 1850 ur, vsebino za preostalih 462 ur pa določi šola, s tem da bodisi izdela kataloge znanja v sodelovanju z lokalnimi partnerji ali pa se odloči za kataloge znanja iz drugih programov poklicnega izobraževanja. Podobna odprtost je predvidena za programe srednjega strokovnega oziroma tehniškega izobraževanja, in sicer, da strokovni svet opredeli vsebine za 80 % učnih ur, 20 % pa se opredeli na ravni šole bodisi s samostojnimi katalogi znanja ali z vključevanjem katalogov znanja iz drugih programov v srednjem izobraževanju. K temu naj dodamo še možnost podaljšanja srednjega poklicnega izobraževanja na štiri leta in krajšanja nižjega poklicnega izobraževanja na dve leti.

Težko je napovedati prednosti in pomanjkljivosti predlaganih rešitev. Potrebna bo simulacija predlaganih različic na konkretnih programih, ki bo odkrila prednosti in probleme novih prijemov.

Osrednje jedro izobraževalnega programa srednjega poklicnega izobraževanja je enotno ne glede na dualno ali šolsko organizacijo. Ni več tako jasne razmejitve med vzporednim programi kot doslej. To jedro sestavlja splošnoizobraževalno znanje, ki je skupno vsem programom srednjega poklicnega izobraževanja, strokovnoteoretično znanje, znanje, ki omogoča pridobitev bistvenih kompetenc, in praktično izobraževanje. Z izhodišči je opredeljen najmanjši obseg teoretičnega znanja (splošnega in strokovnoteoretičnega) in največji obseg praktičnega izobraževanja (praktični pouk, praktično izobraževanje v delovnem procesu in delovna praksa). Znotraj teh okvirov bo šola lahko prilagajala obseg posameznih delov programa tudi potrebam delodajalcev, ko bo šlo za dualno organizacijo izvedbe, ki bo, tako kot doslej, opredeljena na podlagi sklenjene učne pogodbe med delodajalcem, vajencem in njegovimi starši ali zakonitimi zastopniki.

Modulno oblikovanje programov. Večja prožnost v pridobivanju znanja je nadalje povezana z moduli v programih, vezanih na nacionalne poklicne standarde. Modul je zaokrožena celota ciljev in vsebin, ki obsega praktično znanje, nanj navezano strokovnoteoretično znanje, pripadajoče splošno znanje (uporabno v poklicu) in ključne kompetence. Posamezni modul ne omogoča pridobitve poklicne izobrazbe, lahko pa omogoča pridobitev poklicne kvalifikacije v skladu z zakonom. Posameznik, ki hoče pridobiti naziv poklicne ali strokovne izobrazbe, mora končati vse dele nekega izobraževalnega programa. Modulna zgradba programov bo omogočala zlasti odraslim, da si pridobijo poklicno kvalifikacijo, in če bodo želeli, postopoma tudi poklicno ali strokovno izobrazbo, prav tako si bodo lahko mladi, ki bodo izstopili iz šolskega sistema, pridobili poklicno kvalifikacijo.

Tesnejša povezanost splošnega, strokovnega in praktičnega znanja ter bolj ciljno in problemsko naravnani programi (problemski prijem pred strokovno sistematiko, uravnoteženost med sistematičnostjo in eksemplarnostjo pouka). Zlasti v programih nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja naj se zagotovi poučevanje teorije ob praktičnem delu, strokovnoteoretične vsebine se praviloma načrtujejo in razporejajo ob ciljih praktičnega izobraževanja. S tesnejšo povezanostjo splošnega, strokovnoteoretičnega in praktičnega znanja, bolj problemsko naravnanimi programi in večjo povezanostjo šole in izobraževanja v podjetjih pričakujemo zboljšanje kakovosti poklicnega in strokovnega izobraževanja.

S predmetniki naj se presega predmetna razdrobljenost in zagotavlja čim večja stopnja integrativnosti znanja, zlasti z zmanjševanjem števila predmetov, s povezovanjem posameznih področij znanja in predmetov v logično in vsebinsko zaokrožene celote ter z vključevanjem teoretičnega znanja v praktično izobraževanje.

Izobraževanje v naravnih delovnih razmerah je sestavni del vsakega izobraževalnega programa v poklicnem in strokovnem izobraževanju, praviloma pa je njegov sestavni del tudi izobraževanje v podjetjih. Načrtovanje in izpeljevanje praktičnega izobraževanja v delovnem procesu temelji na reševanju problemov v realnem delovnem okolju. Tako kot doslej se bo praktično izobraževanje v podjetja vpeljevalo postopoma po poklicnih področjih glede na to, kako bodo izpolnjeni materialni in kadrovske pogoji, ki so podlaga za razvoj učnih delovnih mest za praktično izobraževanje v podjetjih.

Zaradi tesnejšega povezovanja praktičnega in teoretičnega izobraževanja, njunega prepletanja in pridobivanja teoretičnega znanja s praktičnim izobraževanjem je treba v programih izenačiti pogoje izvajanja teoretičnega in praktičnega izobraževanja ter s temi načeli uskladiti tudi normative in standarde. To bo posledično vplivalo na spopolnjevanje učiteljev praktičnega pouka v strokovni teoriji in nasprotno, učiteljev strokovne teorije v praktičnem izobraževanju in nekaterih vrstah splošnoizobraževalnega znanja.

Sestavni del Izhodišč so tudi strokovne in metodološke podlage za:

- pripravo oz. prilagajanje programov poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslim udeležencem,
- pripravo oz. prilagajanje programov poklicnega in strokovnega izobraževanja za dijake s posebnimi potrebami,
- prilagajanje programov poklicnega in strokovnega izobraževanja za izvajanje na narodnostno mešanem območju (SI, IS, DV).

Pogoj za uresničitev novih Izhodišč je razvito socialno partnerstvo, ne le na državni, temveč tudi na regionalnih ravneh. Na regionalni ravni je treba ustanoviti regionalne svete za razvoj človeških virov, zagotoviti medresorsko usklajevanje ter uveljavljanje načela sofinanciranja, soustanavljanja in soupravljanja. Samo tako bo več možnosti za uresničevanje lokalnih potreb, interesov in posebnosti v poklicnem in strokovnem izobraževanju.

Mag. Marija Tome

RAZVOJ ČLOVEŠKIH VIROV KOT POSPEŠEVALEC SPREMEMB

12

Človeški viri so znanje, spretnosti, kompetence in druge lastnosti, ki jih ima posameznik in so pomembne za njegovo ekonomsko in socialno dejavnost.

Stalni strokovni in socialni razvoj veča posameznikov človeški kapital. Vseživljenjsko učenje – izobraževanje, spopolnjevanje in usposabljanje je nujen prvi pogoj za prilagajanje razmeram v mednarodnem in domačem okolju. Z načrtnim razvijanjem človeških virov ustvarjamo možnosti za usklajen razvoj posameznih segmentov družbe in družbe v celoti.

Razvoj je dokončno uveljavil poklicno in strokovno izobraževanje kot samostojen organizem, ki ga od drugih področij izobraževanja ločijo posebnosti: socialno partnerstvo (povezovanje izobraževanja in dela), transparentnost kvalifikacij in mednarodna mobilnost, neprenehna odzivnost na potrebe trga delovne sile in različne oblike praktičnega izobraževanja in usposabljanja ter pridobivanja spretnosti. V poklicnem in strokovnem izobraževanju ne govorimo več o učiteljih v klasičnem pomenu besede; razvoj je postavil učitelja v novo vlogo, s prenovo so nastale tudi nove kategorije izobraževalcev zunaj šole. Poklicno in strokovno izobraževanje se v čedalje večjem obsegu izvaja zunaj šolskih prostorov, neposredno v delovnem okolju. Posebnosti narekujejo ustrezni razvoj človeških virov, ki je bistvenega pomena za učinkovite uveljavitev načrtovanih sprememb in snovanje vedno boljših rešitev.

Hiter odziv na spremembe je potreben tako v temeljnem izobraževanju učiteljev kakor v sistemu njihovega stalnega strokovnega spopolnjevanja. Temeljno izobraževanje učiteljev v poklicnem in strokovnem izobraževanju je potrebno iz akademskega okolja univerz čim bolj prenesti v njihovo prihodnje delovno okolje in jim zagotoviti kakovostno izkustveno prakso ter individualizacijo izobraževanja. Stalno strokovno spopolnjevanje mora zagotavljati mehanizme za hitro odzivnost zahtevam v družbi, gospodarstvu in tehnologiji.

Perspektive izobraževanja učiteljev poklicnega in strokovnega izobraževanja smo nakazali v programu Phare MOCCA:

- pripravili smo predlog sistema stalnega strokovnega razvoja zaposlenih v poklicnem in strokovnem izobraževanju;
- pripravili smo model za prenovo specialnodidaktičnega dela (tako imenovanega modula 5) pedagoško-andragoškega izobraževanja učiteljev strokovnoteoretičnih predmetov in praktičnega pouka;
- pripravili smo model izobraževanja supervizorjev učne prakse;
- prispevali smo k razvoju izobraževanja mentorjev v delovnem sistemu;
- razvili smo model strokovnega izobraževanja učiteljev v neposrednem delovnem procesu.

Vabimo vse soustvarjalce poklicnega in strokovnega izobraževanja, da se nam pridružite v postavitvi sistema stalnega strokovnega spopolnjevanja, ki bo presegel dozdajšnje »šolsko« usmeritev in bo zagotavljal popolno uveljavljanje posebnosti tega področja izobraževanja. Le s skupnimi dejavnostmi bomo zagotovili razvoj človeških virov, ki bo spodbujal spremembe in bo sledil temeljnemu cilju poklicnega in strokovnega izobraževanja – zaposljivosti.

Programi izobraževanja in spopolnjevanja, ki jih že izpeljujemo, so odgovor na spremembe in izzive zdajšnjega časa ter priprava na zahteve prihodnosti. Vabimo vas, da med programi, ponujenimi v našem katalogu, ki je objavljen na spletnih straneh Centra, izberete tiste, za katere menite, da bodo najboljše prispevali k vaši osebni rasti in poklicnemu razvoju ter razvoju okolja, v katerem delujete, in se jih udeležite.

Davorin Majkus

V O D N I K
PROJEKCIJSKI LEKTOR
2001/2002

13

VLOGA IN POMEN UČNIH GRADIV

14

Nova izhodišča za pripravo izobraževalnih programov postavljajo v novo luč tudi pripravo ustreznih učnih gradiv, ki bodo udeleževala in podprla temeljne spremembe in zastavljene cilje. Znano je dejstvo, da učna gradiva v svojo strukturo vpletejo vse prvine učnega procesa in nanj tudi močno vplivajo. Mnogo učiteljev se pri vsebinskem in didaktičnem izvajanju pouka bolj kot na učne načrte in kataloge znanja opira na učna gradiva. Zato so ustrezno pripravljena učna gradiva, ki jim uspe cilje, zapisane v katalogih znanja, preleti v ustrezna besedila in operacionalizirati z ustreznimi vajami in nalogami, pomembna sestavina prenosa novosti v poklicno in strokovno izobraževanje.

S pojavom novih učnih sredstev učne tehnologije, ki se uporabljajo pri pouku in učenju, je učbenik izgubil svoj monopolni položaj. Še vedno pa je ohranil **osrednje mesto** in danes se njegova vrednost ugotavlja tudi po tem, kako **dijakom/vajencem** kaže pot do drugih **virov znanja in razvija strategije obvladovanja informacij**.

Moderno zasnovana učna gradiva s svojimi vsebinami in didaktično strukturo udeležajo vse vrste ciljev:

- udeležajo **vsebinsko modernizacijo**, podajajo **bistveno in trajno** znanje ter vsebine, pomembne za življenje in delo dijakov in vajencev;
- udeležajo formativne in socializacijske cilje s povečano vlogo dijakov/vajencev, vsebujejo dejavnosti, postopke in operacije dijakov/vajencev, ki razvijajo sposobnosti, kompetence in spretnosti. V tem vidimo pomembno vlogo vaj in nalog v učbenikih in delovnih zvezkih, ki ne zahtevajo le reprodukcije znanja, temveč razvijajo tudi pomembne in prenosljive ključne **kompetence** (strokovne, metodološke, socialne, osebnostne). Učna gradiva pomagajo usvajati **miselne strategije**, kot so povezovanje teoretičnega s praktičnim, povezovanje, strukturiranje in analiziranje učne snovi. Velik poudarek je tudi na **čustveno-motivacijskih elementih**, kot so ohranjanje volje za učenje, spodbujanje zanimanja, sprejemanje odgovornosti za svoje znanje. V zadnjem času pa so v ospredju **učne kompetence**, ki obsegajo strategije učenja (učenje učenja) in dejavnosti, s katerimi organiziramo, uravnavamo in spremljamo svoje učenje ter ga soočamo s poklicnimi in osebnimi cilji.

Pridobivanje teh strategij in kompetenc bo bistvenega pomena v družbi nenehnih sprememb, problemov in novih izzivov. Z njimi se bodo lahko soočali le posamezniki, ki so že med rednim izobraževanjem razvili vse potrebne strategije za vseživljenjsko učenje.

Moderno zasnovana učna gradiva, ki bodo:

- naredila premik od podajanja velikih količin informacij tudi k **procesom učenja**;
- v središče postavila problemski pouk in izkustveno učenje, ki povezuje neposredno izkušnjo (doživljanje), opazovanje (percepcijo), spoznavanje (kognicijo) in ravnanje (akcijo) v neločljivo celoto; dijaki/vajenci si novo znanje pridobivajo po induktivni poti;
- krepila motivacijo za učenje in poklicno socializacijo;
- v ospredje postavila dejavno vlogo dijaka in vajenca;
- omogočala premislek o svoji učni poti;

- razvijala ključne kompetence;
- krepila orientacijo v učbenikih in tako prispevala k samostojnemu uporabljanju učbenika kot knjige ter s tem krepila funkcionalno bralno pismenost,

bodo pomembna frontalna podpora udejanjanju novih paradigem in ciljev.

Center RS za poklicno izobraževanje je v šolskem letu 2000/01 opravil veliko dejavnosti pri umeščanju ustrezno pripravljenih učnih gradiv v kurikularno prenavo in pri pripravi in potrditvi učnih gradiv:

■ **Javni razpis za odkup avtorskih pravic za učna gradiva**

V juniju 2000 je Center objavil javni razpis za odkup avtorskih pravic za rokopise učnih gradiv za nove in prenovljene programe na področjih nižjega in srednjega poklicnega, srednjega strokovnega oz. tehniškega in srednjega poklicno-tehniškega izobraževanja. Na razpisu je bilo izbranih 31 učnih gradiv v skupnem obsegu 206 avtorskih pol. Od tega je bilo 19 učnih gradiv že potrjenih na Strokovnem svetu RS za poklicno izobraževanje. Na marsikaterem strokovnem področju so nova učna gradiva zapolnila vrzel velikega pomanjkanja učnih gradiv v poklicnem in strokovnem izobraževanju. Dijakom in vajencem ter učiteljem bodo na voljo že v tem šolskem letu.

- Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje je v šolskem letu 2000/01 potrdil **66 učbenikov**, delovnih zvezkov in drugih učnih sredstev za strokovnoteoretične predmete v poklicnih in strokovnih šolah. Vsa potrebna tajniška dela smo opravili na Centru.
- Center RS za poklicno izobraževanje je izdal **Katalog učbenikov za poklicne in strokovne šole**, v katerem so pregledno in uporabniku prijazno podane temeljne informacije o učbenikih in učnih sredstvih za nižje poklicne, srednje poklicne in srednje tehniške šole, ki jih je potrdil Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje. Namenjen je dijakom, učiteljem, staršem in knjigarjem. Katalog lahko prebirate tudi na spletni strani <http://www.cpi.si/>.
- Spodbujanje avtorjev k pisanju učnih gradiv in strokovna pomoč pri nastajanju učnih gradiv. Pripravili in izpeljali smo več seminarjev z naslovom **Kako napisati učbenik?** Prihodnji avtorji so dobili temeljne informacije o metodologiji nastajanja učbenika, o zasnovi in obliki sodobnih učbenikov, o vlogi založbe, avtorski pravicah in postopku potrjevanja učnih gradiv.
- V podporo nadaljnji modernizaciji učbenikov smo razpisali razvojni projekt **Razvoj poklicne mape za nižje poklicno izobraževanje**.

Od prispelih petnajstih vlog so bile izbrane tri vloge:

- Poklicna mapa za nižje poklicno izobraževanje, za poklic tesar opažev, Srednja gradbena in ekonomska šola Ljubljana, vodja projekta: Elena Simeonov;
- Poklicna mapa za program pomočnik kmetovalca, Kmetijska in gospodinjska šola Šentjur, vodja projekta: Mojca Plevnik Žnidarec;
- Poklicna mapa za nižje poklicno izobraževanje, Polaganje keramičnih ploščic, Srednja gradbena in ekonomska šola Ljubljana, vodja projekta: Vesna Breskvar.

Poslana poročila o projektih ter številne javne predstavitve (na Festivalu vzgoje in izobraževanja, Posvetu o učnih gradivih, v študijskih skupinah) dokazujejo pomemben vpliv učne mape na vzgojno-izobraževalno delo učiteljev in motiviranost, individualizacijo in samostojnost

dijakov. Razvojni projekt je pripomogel k timskemu delu vseh učiteljev, ki učijo v programu, in medpredmetnemu povezovanju. Dijaki se bolj zavedajo celostnosti znanja; pouk je bolj individualiziran. Komunikacija učitelj–učitelj, učitelj–dijak, dijak–učitelj in dijak–dijak je bolj neposredna in učinkovitejša.

16

Z razvojnimi projekti bomo nadaljevali v šolskem letu 2001/02, ko bo model verificiran in predstavljen širši javnosti.

- Center RS za poklicno izobraževanje je v sodelovanju s Komisijo za učbenike pri Strokovnem svetu RS za poklicno in strokovno izobraževanje ter Ministrstvom za šolstvo, znanost in šport organiziral **posvet o učnih gradivih v poklicnem in strokovnem izobraževanju** za člane strokovnih svetov, svetovalce Centra RS za poklicno izobraževanje in Zavoda za šolstvo ter založnike. Udeležilo se ga je 60 udeležencev.

Na posvetu so bili izpostavljeni vsi pomembni vidiki nastajanja, potrjevanja in uporabe učnih gradiv v poklicnem in strokovnem izobraževanju in prikazani primeri dobre prakse.

Sprejeti so bili naslednji sklepi:

- Na področju nastajanja učnih gradiv je treba okrepiti socialno partnerstvo (razpravljalci so opozorili na preteklo vlogo PIS-ov).
- Študijske skupine naj tudi v prihodnje odigrajo pomembno vlogo pri spremljanju in evalvaciji učnih gradiv ter podpori avtorjem učnih gradiv.
- Uvajalne izobraževalne seminarje za učitelje – pisce učbenikov bo v prihodnje treba še bolj povezati z metodično-didaktičnim izobraževanjem, da bodo le-ti znali udeležiti nove koncepte učenja, poučevanja in modernega znanja ter razvoja kompetenc, nove vloge učitelja in dijakov/vajencev ter jih preliti v besedila, primerna razvojni stopnji dijakov/vajencev, in v dejavnosti, ki bodo razvijale kompetence.
- Uvajanje novih učbenikov v prakso mora biti podprto z uvajalnimi seminarji za vse učitelje določenega predmeta.
- Komisija za učbenike pri Strokovnem svetu RS za poklicno in strokovno izobraževanje bo oblikovala pobudo za spremembo Pravilnika o potrjevanju učbenikov. Predlaga dopolnitev tipov učnih gradiv v 1. členu s poklicno (učno) mapo, ki jo je treba definirati, ter potrjevanje delovnih učbenikov tudi v programih srednjega poklicnega in srednjega strokovnega izobraževanja, zlasti če za to obstajajo posebni didaktični in drugi razlogi (malo število ur).

Udeleženci so poudarili pomembno vlogo Strokovnega sveta RS za poklicno in strokovno izobraževanje, ki bo moral v prihodnje ob sprejemanju novih izobraževalnih in drugih programov nujno spregovoriti tudi o spremljajočih učnih gradivih, priročnikih ter uvajalnih seminarjih za učitelje. Sicer bo kakovost izvedbe novih programov odvisna le od pripravljenosti učiteljev, da se brez pomoči spopadejo (ali ne) z novostmi. Najboljše bi bilo, da bi se hkrati s pripravo osnutka izobraževalnega programa pripravil tudi koncept učnih gradiv. To pomeni, da bi v programski skupini moral biti nekdo, ki bi sodeloval predvsem s stališča metodično-didaktične realizacije novih ciljev in vsebin v ustrezna učna gradiva.

Omejen čas ni dopuščal razprave o izjemno pomembnih vprašanjih:

- Kako **trajneje** urediti **finančno plat** področja učnih gradiv v poklicnem in strokovnem izobraževanju?
- S katerimi mehanizmi **spodbuditi učitelje/šole** k pisanju učnih gradiv?
- Kako **motivirati** učitelje za reflektirano **uporabo** predpisanih učnih gradiv?

Predstavljena problematika na posvetu je tudi opozorila, da bo treba razmisliti o novih, sodobnih poteh priprave, zalaganja in distribucije učnih gradiv z nizkimi nakladami v poklicnem in strokovnem izobraževanju.

Mag. Slava Pevec Grm

POKLICNA MATURA

18

Po pravilniku o poklicni maturi se konča izobraževanje v programih za pridobitev srednje strokovne izobrazbe (poklicni tečaj, poklicno-tehniško izobraževanje, srednje strokovno oziroma tehniško izobraževanje) s poklicno matura. Poklicna matura se po Pravilniku o poklicni maturi (Ur. l. št. 96/2000) začne izvajati v šolskem letu 2001/2002. Torej bodo prvi kandidati opravljali **poklicno matura** v juniju 2002.

Poklicna matura je sestavljena iz **obveznega** in **izbirnega** dela. Obvezni del obsega dve izpitni enoti: prva je ustni in pisni izpit iz slovenščine (italijanščine oziroma madžarščine za pripadnike narodnostnih skupnosti), druga izpitna enota je ustni ali pisni izpit oziroma ustni in pisni izpit iz temeljnega strokovnoteoretičnega predmeta. Izbirni del obsega dve izpitni enoti: tretja izpitna enota je ustni in pisni izpit iz matematike ali tujega jezika po dijakovi izbiri in četrta izpitna enota je izdelek oziroma storitev ali seminarska naloga oziroma temu ustrezna naloga z zagovorom.

Bistvena novost poklicne mature je pisni izpit iz splošnoizobraževalnih predmetov, pri katerem bodo izpitne pole pripravljene na ravni državnih predmetnih komisij, v katerih sodelujejo skladno s pravilnikom o poklicni maturi tudi učitelji iz srednjih šol. Pisni del izpita splošnoizobraževalnih predmetov bo potekal v enotnih terminih, ki so objavljeni s šolskim koledarjem.

Druge novosti, ki jih prinaša pravilnik o poklicni maturi, so: delna eksternost pri preverjanju poklicne in strokovne usposobljenosti, priprava izpitnih gradiv za strokovni del na podlagi enotnih navodil, drugačna organiziranost izpeljave izpitov na šolah. Ocenjevanje izpitov poteka na šolah v skladu s pravilnikom o poklicni maturi.

Uvajanje poklicne mature vodi posebna projektna skupina, ki jo je januarja 2001 imenovala ministrica za šolstvo, znanost in šport. Vodi jo dr. Zdenko Medveš. Pri uvajanju poklicne mature sodelujejo poleg Ministrstva za znanost, šolstvo in šport še: Zavod RS za šolstvo, Center RS za poklicno izobraževanje, Državni izpitni center in šole.

Po pravilniku o poklicni maturi pripravljajo izpitna gradiva za preverjanje strokovne usposobljenosti dijakov učitelji na podlagi Navodil za 2. in 4. izpitno enoto, ki jih pripravlja Center RS za poklicno izobraževanje.

Navodila za pripravo in izvedbo 2. izpitne enote poklicne mature obsegajo: opredelitev izpitnih ciljev, pripravo izpitnih pol in vprašanj, točkovanje ter pretvorbo točk v oceno.

Navodila za pripravo in izdelavo 4. izpitne enote poklicne mature obsegajo priporočila v zvezi z izdelkom oziroma storitvijo (opredelitev izdelka oziroma storitve, naloge izpitnega odbora pri pripravi izpitnih gradiv, naloge nadzornika in opredelitev kriterijev za ocenjevanje ter pretvorbo točk v oceno) in izdelavo seminarske naloge oziroma temu ustrezne druge naloge z zagovorom.

Za učitelje, ki bodo pripravljali izpitna gradiva na podlagi Navodil za 2. in 4. izpitno enoto, bomo pripravili usposabljanje, ki bo v avgustu 2001.

Breda Zupanc

PROJEKTI V PODPORO NADALJNJIM KORAKOM V POKLICNEM IN STROKOVNEM IZOBRAŽEVANJU

Spreminjanje je proces, v katerega so vpeti vsi segmenti našega življenja – tudi izobraževanje. Slednje je še posebno izpostavljeno, saj večina sprememb, na katerih temelji napredek in razvoj družbe, izvira iz znanja. Kot posledica tega, da strategija in sistematika vlaganja v razvoj človeških virov postaja eno od meril za razvitost nekega družbenega sistema, so tudi spremembe v izobraževanju dobile nov prizvok. Delno je to posledica drugačnih odnosov in razmerij v družbi (razvoj človekovih potencialov, okrepljena vloga posameznika, kultura učenja, koncept vseživljenjskega učenja), predvsem pa prisotnosti »kompetentne« Evrope znanja, ki tudi od naše države zahteva zagotavljanje kompetitivnosti posameznika in celotne družbe.

Omenjeno okolje zahteva ustrezne metode in oblike strokovnega, raziskovalnega in razvojnega dela, ki ni več usmerjeno v parcialno reševanje problemov na podlagi formalnih in administrativnih posegov v izobraževanje, temveč v sebi združuje vrsto pobud, med seboj odvisnih procesov – kakovost, ustvarjalnost, partnerstvo, razširjanje dobre prakse, promocijo.

Ena temeljnih oblik dela, ki optimalno zadosti omenjenim merilom, je **projekt**.

Projekt je okolje, ki omogoča optimalen razvoj intelektualnih, ustvarjalnih, inovativnih zmožnosti posameznikov, ki se identificirajo s ciljem projekta; ta se udejanja v posameznih fazah projekta: snovanju, načrtovanju, organizaciji, implementaciji, diseminaciji.

Če je članstvo v Evropski uniji posledica politične odločitve in pogajanj, pa celoten proces vsebinskih priprav na članstvo in poznejše sodelovanje v Uniji temeljita na učinkovitem, integriranem projektnem umeščanju. Predvsem je na tem mestu treba izpostaviti zagotavljanja primerljivosti poklicnega izobraževanja in politike zaposlovanja.

Prednosti dela pri projektih v poklicnem in strokovnem izobraževanju

- Skupinsko delo, prepletanje osebnostnih in inštitucionalnih kompetenc,
- integracija izobraževanja, dela, gospodarstva,
- izražanje različnih interesov z istimi cilji,
- sistematična diseminacija na državni ravni (interesi različnih skupin),
- interdisciplinarna obravnava,
- medsektorska obravnava,
- oblikovanje centrov ekspertiz,
- interakcijski prijem.

Omenjene prednosti veljajo na državni ravni, še bolj pa so izostrene na mednarodni ravni, kjer transnacionalnost postaja optimalni mehanizem za vzpostavljanje strokovne komunikacije, primerljivosti, kompatibilnosti izobraževalne ponudbe, izmenjave dobre prakse.

Center RS za poklicno izobraževanje je kot osrednja inštitucija za razvoj poklicnega in strokovnega izobraževanja odgovoren za to, da spodbuja vse tiste mehanizme, ki pripomorejo k ustvarjalnosti in inovativnosti poklicnega šolstva in s tem k projektnemu delu na državni in mednarodni ravni. To pomeni, da si prizadeva, da vsa strokovna področja svoje delo »oplemenitijo« z ustreznimi projekti.

Za vpeljevanje projektov v redno profiliranje Centra kot inštitucije sta bila posebnega pomena oba projekta Phare, ki sta s široko vsebinsko zasnovo posameznih projektov vnesla novo dinamiko v celotno delo Centra.

Z vodenjem obeh projektov Phare je Center v svoje strokovno delo vnesel sodoben koncept razvojno-raziskovalnega dela, ki temelji na komplementarnosti rednega strokovnega dela posameznih svetovalcev, ki ga inštitucija opravlja v okviru proračunskih sredstev kot osrednja inštitucija na področju razvoja poklicnega in strokovnega izobraževanja in vodenja projektov v podporo strokovnosti, verifikaciji, diseminaciji ter promociji tega dela.

Vrsta projektov, ki jih uresničuje Center tudi v tem letu, je delno tudi posledica učinkovite vpetosti Centra v oba programa Phare.

PROJEKTI NA DRŽAVNI RAVNI

INOVACIJSKI PROJEKTI

Dejstvo, da so inovacije gibalo sprememb, velja tudi za izobraževanje. Ministrstvo za šolstvo in šport že od leta 1995 namenja določena sredstva spodbujanju inovacij v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah. Izobraževalne organizacije lahko prijavijo svoje inovacije na poseben Razpis, ki ga skupaj pripravljajo Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Center RS za poklicno izobraževanje in Zavod RS za šolstvo.

V okviru omenjenega sklada so razpisani inovacijski in razvojni projekti. Medtem ko so prvi namenjeni predvsem udejanjanju inovacij v smislu kakovostne rasti izobraževalnih inštitucij (šol), je zasnova razvojnih projektov vezana predvsem na razvoj posameznih segmentov strokovnega in razvojnega dela obeh javnih zavodov (Centra RS za poklicno izobraževanje in Zavoda za šolstvo).

V okviru letošnjega razpisa je bilo za področje poklicnega in strokovnega izobraževanja sprejetih 10 inovacijskih in 34 razvojnih projektov, nekaj razvojnih se nadaljuje iz lanskega leta.

RAZVOJNI PROJEKTI CENTRA RS ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE

■ Hitrejše napredovanje dijakov v programih nižjega poklicnega izobraževanja v šolskih letih 1999/2000 in 2000/2001

Normativno podlago za hitrejše napredovanje dijakov pomenijo Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju, Pravilnik o preverjanju in ocenjevanju znanja v poklicnem in strokovnem izobraževanju in Izhodišča za pripravo izobraževalnih programov, ki določajo, da dijakom, ki obvladajo izobraževalne cilje, šola organizira izobraževanje tako, da ga končajo v krajšem času.

Iz zornega kota razvoja potencialov posameznika in razvoja družbe je prav gotovo demokratično in humano, če obstaja sistemska možnost, da dijaki končajo izobraževanje v krajšem času.

Na podlagi omenjenih normativnih podlag je Center RS za poklicno izobraževanje pripravil strokovna priporočila za hitrejšo napredovanje dijakov v programih nižjega poklicnega izobraževanja, ki jih je potrdil Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje. Na tej podlagi je Center pripravil razvojni projekt, v katerem sodeluje 9 srednjih šol, in ga je v praksi prvič preskusil v šolskem letu 1999/2000.

V spremljanje je bilo vključenih vseh 12 izobraževalnih programov nižjega poklicnega izobraževanja, ki jih je izvajalo 42 šol. Cilj spremljanja je bil zbrati prve ugotovitve o ustreznosti strokovnih priporočil za izvedbo hitrejšega napredovanja dijakov ter učni uspeh dijakov ob koncu izobraževanja.

Prve ugotovitve o izpeljavi hitrejšega napredovanja dijakov v programih nižjega poklicnega izobraževanja:

- V šolskem letu 1999/2000 je hitreje napredovalo 17,6 % dijakov, ki so bili v drugem letniku vzorčnih šol. Verjetno bi bilo teh dijakov več, če bi šole dobile strokovna priporočila prej in bi tako že na začetku 2. letnika načrtovale potrebne postopke.
- Pretežna večina teh dijakov (92,8 %) je bila uspešna na zaključnem izpitu; to dokazuje, da je učiteljem uspelo obravnavati temeljno učno snov tudi iz 3. letnika in pripraviti dijake na zaključni izpit.
- Pri merilih za hitrejšo napredovanje dijakov je največ šol upoštevalo prav dober uspeh pri temeljnem strokovnem predmetu v 1. letniku, nekaj manj šol pa prav dobro oceno pri slovenščini v 1. letniku. Po mnenju šol so merila za hitrejšo napredovanje dijakov ustrezna in dopuščajo upoštevanje individualnih posebnosti dijaka ter celostne presoje njegovih učnih dosežkov in osebnostnega razvoja.

Za uresničitev celotnega programa so učitelji vložili veliko truda v notranjo individualizacijo in diferenciacijo pouka.

Izkazalo se je, da individualiziran in diferenciran pouk ni zadostoval in večji del šol (59 je organiziralo dodatne ure za pouk določenih predmetov). Ti predmeti so slovenščina, temeljni strokovnoteoretični predmet in praktični pouk.

Ob koncu prve spremljave hitrejšega napredovanja dijakov v programih nižjega poklicnega izobraževanja lahko rečemo, da so šole izpeljale ta pedagoški ukrep premišljeno in načrtno ter na podlagi celostne presoje dijakovega učnega uspeha, učnih zmožnosti in posebnosti.

Navkljub intenziviranju pouka je večina šol organizirala tudi dodatne pedagoške ure, zlasti za slovenščino in praktični pouk. Na podlagi povprečnega obsega dodatnih pedagoških ur predlagamo, da Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport te ure šolam finančno prizna.

Oseba za stike: mag. Marija Tome

■ Razvoj poklicne mape za nižje poklicno izobraževanje

V podporo nadaljnji modernizaciji učbenikov smo razpisali razvojni projekt Razvoj poklicne mape za nižje poklicno izobraževanje.

Na podlagi izpeljane kvalitativne in kvantitativne analize pokritosti z ustreznimi učnimi gradivi v poklicnem in strokovnem izobraževanju smo ugotovili, da v nižjem poklicnem izobraževanju kar za 80,1 % ur v novih in prenovljenih programih ni učbenikov.

S tem razvojnim projektom želimo pospešiti nastajanje učnih gradiv za nižje poklicno izobraževanje, predvsem pa je naš cilj oblikovanje modela poklicne (učne) mape za nižje poklicno izobraževanje, ki:

- bo dosledno upoštevalo specifične potrebe in značilnosti dijakov nižjega poklicnega izobraževanja (pisci so učitelji, ki te dijake učijo in jih edini zares poznajo);
- bo z medpredmetnim povezovanjem povezal strokovnoteoretične predmete in praktični pouk;
- bo povezal strokovnoteoretično znanje in praktične vaje v temeljne vsebinsko zaokrožene enote (jasni cilji, temeljno znanje), ki vodijo do razvijanja temeljnih poklicnih kvalifikacij – preseganje predmetne razdrobljenosti. Timsko delo vseh učiteljev, ki učijo v določenem programu, je pogoj za takšno obravnavo;
- bo dosledno udeleževal izkustveno učenje, ki praktične izkušnje, opazovanje, spoznavanje in uzaveščanje teoretičnega znanja ter ravnanje povezuje v nedeljivo celoto.

Oseba za stike: mag. Slava Pevec Grm

■ Ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti pouka v poklicnih in strokovnih šolah

Začeli smo z izpeljavo projekta Ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti pouka v poklicnih in strokovnih šolah. V njem so s pripravo in izpeljavo projektnih nalog sodelovale Poklicna in tehniška strojna šola iz Novega mesta, Srednja mlekarska in kmetijska šola iz Kranja in Ekonomska šola s Ptuja. V Novem mestu so pripravili kazalnike za ugotavljanje kakovosti praktičnega pouka, v Kranju so vzeli pod drobnogled preverjanje in ocenjevanje znanja, na Ptuju pa so nadaljevali s projektom Pot k dobri in kvalitetni šoli.

Za izpeljavo projektov je značilno, da so prispevali predvsem k učinkovitejšemu načrtovanju dela na šolah in k večji notranji povezanosti šolskih timov. Projekti so pripomogli k izboljševanju učinkovitosti in kakovosti pouka tudi s sistematičnim preverjanjem izpeljanih dejavnosti. V ta namen so šole razvile inštrumentarij za samoevalvacijo, ki temelji na opredeljenih kazalnikih in merilih kakovostnega pouka. Šola v Novem mestu je bila pri tem izredno uspešna, saj je v sodelovanju s podjetji razvila evalvacijski inštrumentarij za praktični pouk, kar je novost v slovenskem prostoru.

Oseba za stike: Darko Mali

■ Poklicna matura

Priprave na poklicno matura so že nekaj časa zelo intenzivne, pri tem ima pomembno vlogo tudi Center RS za poklicno izobraževanje.

Ker zahtevajo priprave na matura proaktivno sodelovanje šol s Centrom, je Center kot eno od prioritet v letošnjem razpisu za razvojne projekte razpisal tudi to področje.

Na razpis se je prijavilo 11 šol z enajstimi projekti, ki so med seboj komplementarni in bodo v veliko pomoč Centru pri usklajevanju in strokovnem vodenju omenjenega dolgoročnega projekta.

Konzulentka na Centru: Breda Zupanc

■ Slovar strokovne terminologije

Sporazumevalne kompetence tudi v poklicnem in strokovnem izobraževanju postajajo eno temeljnih meril za zaposlovanje in uspešno kariero. Eden od temeljev za pridobivanje sporazumevalnih kompetenc so jezikovne (komunikacijske spretnosti), ki morajo v poklicnem in strokovnem izobraževanju zadoščati še nekaterim dodatnim merilom, kakršna veljajo za splošno izobraževanje in akademsko raven razumevanja.

Sporazumevalne zmožnosti so v poklicnem izobraževanju tesno povezane s stroko, ki temelji na konkretnem delovnem okolju. To pomeni, da je nujno, da pri razvoju kurikuluma na tem področju sodelujejo strokovnjaki s področja jezikoslovja, stroke in proizvodnje (delovnega okolja).

Da bi spodbudili take prijeme, je Center RS za poklicno izobraževanje v okviru razvojnih projektov izobraževanje razpisal t. i. slovarje strokovne terminologije. Odziv šol je bil dober, izbrani so bili trije projekti, ki so bili sprejeti v okviru lanskega razpisa in se nadaljujejo letošnje leto.

Slikovni slovensko-angleško-nemški slovar strokovnih izrazov so prijavi in ga vodijo Srednja lesarska Škofja Loka, Vrtnarska šola Celje in Ekonomska šola Novo mesto.

Cilji projektov:

- razvijanje in oblikovanje temeljne terminološke baze,
- razvijanje novih oblik in metod dela,
- razvijanje nacionalnih in mednarodnih mrež na temelju stroke,
- diseminacija dobre prakse na preostale stroke (strokovna področja),
- priprav na projektno delo v okviru humanitarnih programov.

■ Sistemi kakovosti v šolskem laboratoriju

V razvojnem projektu Sistemi kakovosti v šolskem laboratoriju sodelujejo vse kemijske šole Slovenije in Mlekarska šola iz Kranja. V laboratorijih teh šol bodo dijaki analizirali iste vzorce enake (neznane) koncentracije. Analizo enakih vzorcev bodo primerjalno opravili tudi strokovnjaki dveh neodvisnih laboratorijev. Izide medlaboratorijskih testov bomo primerjali med seboj in

kritično ovrednotili njihovo pravilnost. Skupaj bomo iskali razloge za odklone od pravilnih rezultatov in hkrati s tem spodbudili razmišljanje o merilni negotovosti. Izdelali bomo model poslovnika kakovosti za delo v šolskem laboratoriju po načelih dobre laboratorijske prakse, zboljšali kakovost dela v posameznih laboratorijih na enotno raven, spodbudili učinkovito komunikacijo med šolami in podjetji, predvsem pa spodbudili kritičen odnos in odgovornost za kakovost lastnega dela.

Oseba za stike: Andreja Prošek

IZOBRAŽEVALNO-SEJEMSKJE PRIREDITVE

V svetu in tudi pri nas se vse bolj uveljavljajo najrazličnejši načini javnih predstavitev inovativnih in razvojnih dosežkov, ki uspešno prodirajo tudi v vzgojo in izobraževanje in bistveno prispevajo k uveljavljanju znanja kot enega bistvenih elementov razvoja naše države.

Uporabniki znanja pa se na trgu večkrat znajdejo v precepu konkurence, ponudbe in povpraševanja. Brez znanja pa ni razvoja vzgojno-izobraževalnih zavodov, podjetij in navsezadnje tudi družbe.

Ponudnikom vzgojno-izobraževalnih storitev svetujemo pri promociji z različnih vidikov:

- Promocija znanja kot ene temeljnih človekovih vrednot in pravic ter življenja otrok, mladine in odraslih, ker je znanje odločilnega pomena za kakovostno življenje.
- Promocija znanja kot ključa do zaposlitve.
- Preseganje inštitucionalnosti v smislu promocije posameznika, uveljavljanja različnih poti do znanja, tudi neformalnih, promocije koncepta vseživljenjskega učenja kot pozitivne stalnice.
- Promocija izobraževalne inštitucije (šole) kot razvojno-izobraževalnega središča, ki je odločilnega pomena za razvoj določenega okolja (povezanost z gospodarstvom), in s tem poudarjanje lokalne in regionalne dimenzije.
- Vnašanje tržne naravnosti (znanje kot tržna kategorija), temelj za konkurenčnost države.
- Odpiranje države in s tem internacionalizacija izobraževanja.

Soustvarjamo temeljne izobraževalno-sejemске prireditve, ki promovirajo področje izobraževanja in zaposlovanja: **Festival vzgoje in izobraževanja, Mednarodni obrtni sejem in INFOS.**

Vabimo vas, da skupaj oblikujemo vaše predstavitve na teh in drugih prireditvah ter tako prispevamo k učinkovitemu uveljavljanju dosežkov poklicnega in strokovnega izobraževanja.

Oseba za stike: Davorin Majkus

PROJEKTI NA BILATERALNI RAVNI

■ Podjetništvo

Center RS za poklicno izobraževanje v sodelovanju s Fundacijo za razvoj malih in srednjih podjetij pri Univerzi Durham iz Velike Britanije nadaljuje z vpeljevanjem podjetništva in podjetnosti v srednje poklicne in strokovne šole. V letošnjem letu smo začeli s projektom Delam za sebe – zagon lastnega podjetja, ki je nadaljevanje prejšnjih projektov.

V projektu sodeluje 16 učiteljev iz srednjih ekonomskih in drugih poklicnih in strokovnih šol.

Projekt je sestavljen iz osmih modulov:

- Uvodni modul,
- Ali imam sposobnosti?
- Ali lahko preživim?
- Katere vire potrebujem?
- Ali lahko prodam?
- Nadzor nad poslovanjem,
- Zakonodaja in sodelovanje z inštitucijami.

Projekt bomo izpeljali ob podpori britanske vlade – British Grants Slovenia. V programu bodo učitelji spoznavali korake, ki jih je treba opraviti za zagon malega podjetja, naučili se bodo, kako uresničiti ideje in kje dobiti potrebne vire za začetek svoje dejavnosti. V programu bodo razvijali podjetne lastnosti, spretnosti in vedenjske vzorce, ki jih mora imeti podjetnik, da lahko preživi v poslovnem svetu.

Oseba za stike: Mirjana Kovač

■ Metoda Leittext

Metodo usmerjevalnega besedila so razvili v Nemčiji ob koncu osemdesetih oziroma na začetku devetdesetih let dvajsetega stoletja. Poglavitni razlog za nastanek in razvoj metode je bil spodbuditi pri dijakih sposobnost opravljanja zahtevnejših delovnih nalog, ki so posledica hitrih sprememb.

Metoda je nastala na podlagi sodelovanja šol in vodilnih inštitucij na področju poklicnega in strokovnega izobraževanja v Nemčiji. Pozneje je postala vsakodnevna metoda učenja tako v šolah kot tudi v podjetjih.

Metoda se pri pouku uporablja za poučevanje pa tudi za usmerjanje dijakov k samostojnemu učenju.

Značilnosti metode

Dijaki dobijo navodila v obliki pisnega gradiva in vprašanj, ki jih vodijo in usmerjajo, da poiščejo informacije, ki so potrebne za pravilno izpeljavo naloge.

26

Namen metode je:

- pri dijaku razviti sposobnost, da si svoj učni proces organizira samostojno in neodvisno;
- dijaku pomaga, da spozna vrzeli v svojem znanju in spretnostih;
- dijaka nauči uporabljati različne informacijske vire (internet, priročnike, skener itn.);
- dijakom omogoča delo v skupini in medsebojno sodelovanje;
- učne ure, strukturirane po metodi Leittext, so aktivne;
- metoda omogoča, da dijaki naloge razčlenijo in poiščejo vse potrebne informacije za rešitev naloge;
- naloga je povezana z realnimi življenjskimi okoliščinami;
- učitelj postaja mentor dijakom in usmerjevalec učenja.

V projektu sodelujejo tile partnerji:

- Center RS za poklicno izobraževanje,
- Šolski center Slovenj Gradec,
- Šolski center Ptuj,
- CIM Nemčija,
- GTZ Nemčija,
- veleposlaništvo Zvezne republike Nemčije.

Prednosti metode

Velika vrednost metode je v tem, da omogoča močnejšo povezavo šole z gospodarstvom, saj dijaki spoznavajo konkretne delovne naloge iz poslovne prakse.

Diseminacija metode

Metodo usmerjevalnega besedila bomo v šolskem letu 2001/02 predstavili tudi drugim učiteljem, bodisi znotraj študijskih skupin oziroma na seminarjih, kjer bo izobraževanje potekalo od oktobra 2001 in se bo predvidoma končalo spomladi leta 2002.

Osebi za stike: Jana Ravbar, Axel Becker

PROJEKTI NA MEDNARODNI RAVNI (PROGRAMI IN INICIATIVE EU)

Projekt kot način in oblika dela je temelj dejavnosti, ki jih z vlaganjem evropskega denarja z različnimi programi in pobudami že več let sistematično spodbuja Evropska komisija.

Za poklicno izobraževanje je še posebno pomemben program Leonardo da Vinci, ki je namenjen poklicnemu in strokovnemu izobraževanju ter zaposlovanju. Prioritete omenjenega programa se tesno navezujejo na prioritete evropske politike zaposlovanja ter s tem v zvezi implementacijo evropskega socialnega sklada.

Projekte, ki jih Slovenija podpira v okviru nacionalnih finančnih iniciativ, bodo bistvenega pomena pri kandidiranju Slovenije za finančne instrumente, ki nam bodo dosegljivi s polnopravnim članstvom Slovenije v Evropski uniji.

V podporo svojemu razvojnemu, strokovnemu in svetovalnemu delu Center sodeluje v več mednarodnih projektih, ki so sestavni del razvojne strategije Centra.

Center je zelo dejavno sodeloval v izvajanju programa Phare MOCCA. Vsebinska podlaga za posamezne projekte Phare so bila področja, ki so prednostna področja politike poklicnega izobraževanja in zaposlovanja v Evropi: poklicne kvalifikacije, kakovost v poklicnem in strokovnem izobraževanju, inovacije, politika zaposlovanja, izobraževanje učiteljev, priprava na evropske socialne sklade, strategija priprav na polnopravno članstvo v Evropski uniji, registracijsko-informacijska dejavnost.

Eden od ciljev posameznih projektov je tudi nadaljevanje dejavnosti, ki so se začele v okviru programa Phare, v ustreznih programih Evropske unije, za katere veljajo podobne prioritete. Zaradi komplementarnosti omenjenih dejavnosti bo v prihodnje potrebno še tesnejše povezovanje vseh, ki so kakor koli vpeti v mednarodne povezave: koordinativne in tehnične vloge Službe za programe Evropske unije, svetovalcev Centra, sektorja za srednje šolstvo pri Ministrstvu za šolstvo, znanost in šport, ustreznih služb pri Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve, Gospodarske zbornice in Obrtne zbornice Slovenije.

LEONARDO DA VINCI

■ Glass Pilot Project CITTIC

Center RS za poklicno izobraževanje skupaj s Steklarsko šolo sodeluje v triletnem mednarodnem projektu Leonardo z naslovom Glass Pilot Project CITTIC (Craft to Technology and Tecnology to Craft). V njem sodeluje Slovenija kot enakovredna partnerka s Švedsko, Francijo, Italijo in Veliko Britanijo.

V okviru tega projekta bomo s partnerji razvili nov učni program za področje steklarstva. Združeval bo različne tehnike in obdelave v proizvodnji in dekoraciji ročnih steklarskih izdelkov, ki se uporabljajo v partnerskih državah. Posebne tehnike in znanja bodo posneti na video kaseti po pripravljenem scenariju, spremljani bodo s komentarjem v jeziku države partnerke. Nov program bo pripravljen tudi na CD-romu in bo omogočal učenje posameznih novih tehnik. Tako se bo povečala usposobljenost, zaposljivost in mobilnost izdelovalcev steklenih izdelkov. Razvili bomo moderne poklicne kvalifikacije in pripravili učna gradiva za posamezne tehnike dela.

Uporabnost pripravljenih gradiv bomo testirali v steklarskih podjetjih. Eden od ciljev tega projekta je tudi preveriti možnosti, da bi ustanovili mednarodno združenje steklarskih podjetij.

Delo pri projektu pomeni nove oblike sodelovanja in povezovanja, nove metode strokovnega dela učiteljev in večjo prilagodljivost izobraževanja potrebam dela v državi in med drugimi evropskimi deželami, vsekakor pa bo vplival tudi na razvoj ustvarjalnosti in inovativnosti.

Oseba za stike: Andreja Prošek

■ **VirtuOrientation** – Virtual Vocational Orientation Package

VirtuOrientation je projekt, s katerim nadaljujemo model razvoja poklicne orientacije v poklicnih in strokovnih šolah.

Ta model je bil eden izmed desetih projektov, izbranih na javnem razpisu Inovacijskega sklada programa Phare MOCCA, ki je bil namenjen financiranju razvoja inovativnih projektov poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja.

Projekt je Center RS za poklicno izobraževanje pripravil zato, ker doslej ni bilo jasne zasnove poklicne orientacije v poklicnem in strokovnem izobraževanju zaradi prepričanja, da so dijaki, vpisani v programe poklicnega in strokovnega izobraževanja, že izbrali svojo poklicno pot. Hitre spremembe na trgu dela in širša, nespecializirana zasnova programov poklicnega in strokovnega izobraževanja terjata medresorsko sistemsko obravnavo in poklicno svetovanje kot dejavnost integrirano v poklicne in strokovne šole.

Temeljni cilji projekta so bili: izdelava koncepta poklicnega svetovanja na regionalni ravni za posebno ciljno skupino, ustanovitev informacijskega središča, namenjenega poklicnemu informiranju in svetovanju dijakov, priprava in izpeljava programa za dijake zadnjih letnikov poklicnih in strokovnih šol, ki jim bo dal znanje in razvil spretnosti, ki jih potrebujejo ob prihodu na trg dela, in priprava programa, namenjenega učiteljem in drugim strokovnim delavcem v poklicnih in strokovnih šolah, ki bodo poklicno orientacijo kot sestavni del dejavnosti šole vpeljevali v svoje okolje.

V okviru projekta VirtuOrientation bomo kot dopolnitev razvitega modela razvili interaktivni multimedijiški paket, namenjen tako tistim, ki prvič vstopajo na trg dela, kot vsem drugim iskalcem zaposlitve. Paket bo omogočal:

- odkrivanje lastnih interesov, sposobnosti, pomanjkljivosti in vrednot z metodami samoraziskovanja,
- razvijanje spretnosti, potrebnih za aktivno iskanje zaposlitve,
- spoznavanje možnosti za zaposlitev oz. nadaljevanje izobraževanja,
- dostop do zakonodaje s področja zaposlovanja,
- dostop do aktualnih podatkov o trgu dela.

Poleg objave na spletnih straneh, ki bo dostopna najširšemu krogu uporabnikov, bomo pripravili tudi tiskano različico, ki jo bodo uporabljali svetovalni delavci v srednjih šolah in svetovalci Zavoda za zaposlovanje v programih, ki jih izvajajo za določeno ciljno skupino.

Projekt VirtuOrientation smo v program EU Leonardo da Vinci prijavi Center RS za poklicno izobraževanje, Šolski center Velenje, Zavod RS za zaposlovanje, PIA, d. o. o. – Velenje, Bfi Steiermark – Graz (A), EuroProfis – Praga (CZ), K.E.K. Intersyn – Ioannina (EL) in I.T.C »Enrico Tossi« – Busto Arsizio (I).

Oseba za stike: Davorin Majkus

■ **Vloga jezikovnih kompetenc pri zaposlovanju in mobilnosti delovne sile**

Projekt je Center prijavil kot projekt mobilnosti v okviru programa Leonardo da Vinci.

Pomen sporazumevalnih kompetenc v poklicnem in strokovnem izobraževanju ter zaposlovanju pridobiva na svojem pomenu in postaja tudi ena od odgovornih strokovnih nalog Centra RS za poklicno izobraževanje.

Eden od bistvenih elementov pri zagotavljanju sporazumevalnih kompetenc so tudi jezikovne kompetence v maternem in tujem jeziku. V izobraževalnem in delovnem okolju zahteva prenosljivost jezikovnih spretnosti v določeno delovno oziroma komunikacijsko okolje sodelovanje jezikoslovcev, učiteljev strokovnih predmetov, mentorjev praktičnega pouka, strokovnjakov z določenega področja dela.

S sodelovanjem v projektu želimo spoznati izkušnje drugih držav (Danske) pri razvijanju ustreznih oblik in metod dela pri zagotavljanju omenjenih kompetenc ter predstaviti primere dobre prakse iz Slovenije.

V projektu bodo sodelovali koordinatorji mednarodnih dejavnosti in učitelji šol ter svetovalci Centra za posamezna področja. V okviru izmenjav se bodo strokovnjaki poleg temeljnega področja – zagotavljanja sporazumevalnih kompetenc – seznanili tudi s strategijo mednarodnega sodelovanja kolidža ter vlogo, ki jo imajo konkretni rezultati mednarodnih povezav na nacionalno politiko poklicnega izobraževanja.

V okviru izmenjav naj bi tudi bolj konkretno dorekli vlogo in naloge koordinatorjev mednarodnega sodelovanja v poklicnih in strokovnih šolah.

Sodelujoči v projektu: Center RS za poklicno izobraževanje, srednje poklicne in strokovne šole, Holstebro College for Vocational education and Training EURA project management agency.

RAZVOJ INOVACIJ V GOSPODARSTVU (SKLAD EU INICIATIV)

■ **Vpeljevanje inovacij v mala in srednja podjetja (INNOBA SME)**

Projekt je financiran iz namenskih sredstev Evropske unije za razvoj inovacij v gospodarstvu.

Glede na načela evropske politike zaposlovanja so mala in srednja podjetja eden temeljnih spodbujevalcev za ustvarjanje novih delovnih mest. Prav zaradi tega je še pomembnejše, da se vsaj dan odzivajo na spremenjene gospodarske in družbene razmere ter v svoje razvojne programe sistematično uvrstijo tudi inovacijsko dejavnost.

Temeljni cilji projekta so:

- evidentirati primere dobre prakse v inštitucijah držav, ki sodelujejo v projektu;
- oblikovati izhodišča in strateški okvir za razvoj inovacijske dejavnosti v malih in srednjih podjetjih in s tem omogočiti poznejše prilagajanje strategije posameznim okoljem;
- oblikovati ustrezne oblike evalvacije za spremljanje uvajanja strategije;
- zagotoviti učinkovit sistem diseminacije primerov dobre prakse in dosežkov inovacijske dejavnosti.

Projekt INNOBA SME temelji na projektnih paketih:

1. Paket: Vzpostavitev mreže sodelujočih inštitucij ter ustreznih komunikacijskih kanalov
2. Paket: Izmenjava izkušenj; kombinacija študijskih obiskov in analiza SWOT vseh sodelujočih regij, izdelava tipologije identificiranih ovir za inovativno dejavnost
3. Paket: Razvoj strateškega okvira

EVROPSKI SOCIALNI SKLAD

■ Nacionalno izobraževalno središče (National Training Institution – NTI) – priprava na vpeljevanje evropskih socialnih skladov

Ena od pomembnejših dejavnosti Slovenije za uspešno izvajanje denarne pomoči Evropske unije tako v predpristopnem obdobju kot tudi v obdobju polnopravnega članstva je ustvarjanje administrativne zmogljivosti in razvijanje izobraževalne podpore ter zagotavljanje sistematičnega ter sprotnega pretoka informacij na državni, regionalni in lokalni ravni.

V okviru Posebnega pripravljalnega programa za uvajanje socialnih skladov, ki ga je pripravil Generalni direktorat za zaposlovanje in socialne zadeve, je v vseh pridruženih članicah ustanovljena posebna enota, ki naj bi v skladu z zahtevami 4. poglavja (Inštitucionalni okvir) prehodnega državnega razvojnega načrta skrbela za sistematično izobraževanje državnih uslužbencev na nacionalni, regionalni in lokalni ravni, usposabljanje prijaviteljev projektov v okviru ESF in zagotavljanje ustreznih informativnih baz (izsledki analiz izobraževalnih potreb, statistika) evropskih socialnih skladov (ESF).

Slovenski NTI je bil ustanovljen pri Centru RS za poklicno izobraževanje. Sam postopek ustanavljanja je zajemal tudi posebej pripravljen program usposabljanja za dve vodji izobraževalnega programa (training managers), ki je potekal od novembra 1999 do septembra 2000 in ga po pogodbi z Brusljem izvaja Evropska izobraževalna fundacija v Torinu. Iz Slovenije sta bili v to izobraževanje imenovani Jelka Arh s Centra RS za poklicno izobraževanje in dr. Mirna Macur s Fakultete za družbene vede.

Razvijanje zasnove dela NTI zahteva poudarjeno medresorsko povezovanje in intenzivno vpetost v vse priprave na vpeljevanje socialnih in strukturnih skladov, zasnovo razvoja človeških virov,

izvajanje državnega programa zaposlovanja, politiko usklajenega regionalnega razvoja in s tem izvajanja same strategije pridruževanja.

Temeljne naloge NTI:

- razvijanje dejavnosti mreže NTI v 10 pridruženih članicah (NTI network) in prenos dobrih izkušenj ustanovitelja (Generalnega direktorata za zaposlovanje in socialne zadeve) na državno raven;
- priprava in promocija ESF-priročnika (ESF manual), ki ga je pripravil Generalni direktorat za zaposlovanje in socialne zadeve;
- zagotavljanje sistematičnega obveščanja o pomenu evropskih socialnih skladov kot enega temeljnih inštrumentov evropske in s tem slovenske politike zaposlovanja;
- identifikacija temeljnih ciljnih skupin in priprava analize izobraževalnih potreb oziroma uporaba že obstoječih podatkov;
- priprava temeljnega programa izobraževanja in usposabljanja za vpeljevanje socialnih skladov na podlagi najustreznejših obstoječih inštrumentov in razvijanju novih oblik;
- vzdrževanje in razvijanje mreže državnih izvajalcev izobraževanja in ustreznih podatkovnih baz.

Učinkovito izvajanje izobraževanje za ESF je nujno potrebno, in to na vsaj treh ravneh:

- pri razumevanju filozofije evropskih socialnih skladov kot inštrumenta za uveljavljanje dogovorjenih ukrepov politike zaposlovanja na nacionalni, regionalni in lokalni ravni,
- pri razumevanju in obvladovanju formalnih postopkov uporabe skladov,
- pri konkretnem pisanju projektov in s tem uspešnem kandidiranju za denar evropskih socialnih skladov.

MEMORANDUM O VSEŽIVLJENJSKEM UČENJU

■ Ključno sporočilo I: Nove temeljne spretnosti (in znanje)

Cilj prvega ključnega sporočila je v grobem identičen ciljem sodobnega sistema poklicnega in strokovnega izobraževanja. Da bi zadostili tem ciljem, mora država zagotoviti fleksibilen, decentraliziran sistem poklicnega izobraževanja, odprt za pobude okolja, tehnološkega razvoja ter prilagojenega posameznim ciljnim skupinam.

Ovire

Dozdajšnji sistem poklicnega izobraževanja se ni prilagajal zahtevam trga dela niti zahtevam koncepta vseživljenjskega učenja. Bil je centraliziran, zaprt, ni omogočal uveljavljanja posebnosti okolij, zahtev gospodarstva, tehnološkega napredka, potreb majhnih skupin. Metode in oblike učenja in poučevanja niso bile prilagojene ciljni populaciji dijakov. Omenjene pomanjkljivosti so bile v veliki meri ugotovljene v okviru programa Phare MOCCA. Izsledki so vzpodbudili pripravo novih Izhodišč za pripravo izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega ter programov srednjega strokovnega izobraževanja.

Primer dobre prakse

V okoljih, kjer so bile šole tesno povezane z gospodarskim okoljem in jih je le-to podpiralo pri razvoju, inovativni dejavnosti, prilagajanju vsebin in dodatno financiralo izobraževalne dejavnosti, so šole same do neke mere prilagajale izobraževanje »po meri okolja in populacije«. Razvile so se v t. i. »centre izobraževanja in usposabljanja, valilnice novih metod, prijemov« (Šolski center Velenje, Šolski center Novo mesto, Šolski center Ptuj).

Ukrepi

Nova Izhodišča za pripravo izobraževalnih programov so pripravljena, da jih sprejme strokovni svet.

Oblikovanje Izhodišč je nacionalnega pomena za razvoj poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja. Dokument podpira vsebino vseh šestih ključnih sporočil (Usvajanje novih spretnosti in znanja, Vrednotenje učenja, Inovacije v poučevanju in učenju, Vlaganje v človeške vire, Inovativna dejavnost, Poklicno svetovanje). Predvsem mora omogočati tudi financiranje iz državnih virov in virov Evropske unije.

Termin »izhodišča« kaže zamenjati z ustrežnejšim, sodobnejšim izrazom – »strategija«, na to kaže tudi ustaljena strokovna terminologija na tem področju.

■ Ključno sporočilo II: Vlaganje v človeške vire

Cilj drugega ključnega sporočila je vidno dvigniti raven vlaganj v človeške vire.

V okviru posebnega pripravljalnega programa za uvajanje Evropskega socialnega sklada je v letu 1999 in 2000 potekala vrsta dejavnosti, namenjenih predvsem pripravi Slovenije za uspešno izvajanje finančne pomoči Evropske unije v pristopnem obdobju in statusu polnopravnega članstva. V okviru tega programa je pri Centru RS za poklicno izobraževanje Direktorat za zaposlovanje in socialne zadeve ustanovil posebno enoto – National training Institution – NTI, katerega temeljni cilj je razvijanje izobraževalnih podpor in zagotavljanje sistematičnega in sprotnega pretoka informacij o ESF na državni, regionalni in lokalni ravni.

Po končanem prvem delu izobraževanja, ki ga je podpiral Direktorat V in ETF, so dejavnosti prenehale zaradi pomanjkanja sistematične, medresorske obravnave te problematike ter zahtev po lastnem financiranju izobraževanja.

Ukrepi

Glede na to, da so sredstva ESF temeljni finančni inštrument za prestrukturiranje poklicnega in strokovnega izobraževanja, je treba zagotoviti sistematično nadaljevanje dejavnosti za pripravo na Evropski socialni sklad ter zagotoviti izpeljavo načrtovanega programa izobraževanja.

■ Ključno sporočilo III: Inovacije v poučevanju in učenju

Cilj tretjega ključnega sporočila je razviti učinkovite metode učenja in poučevanja z razvojem inovacijske strategije in sodobnim sistemom izobraževanja učiteljev v poklicnem in strokovnem izobraževanju.

Ovire za udejanjanje inovacij

Prešibka koordinacija pobud, ki so namenjene spodbujanju, financiranju in promoviranju inovativnega dela v izobraževanju in usposabljanju: obstajajo razpis inovacijskih projektov MŠZŠ ter druge posamezne pobude. V okviru Phare MOCCA je nastala Strategija inovacij v poklicnem izobraževanju, v Vodniku za šolsko leto 2000/2001, ki ga je izdal Center, je bil objavljen snopič Inovacijska dejavnost poklicnih in strokovnih šol.

Ukrepi

Združiti je treba pobude in sistematično nadaljevati delo pri Inovacijski strategiji v izobraževanju. Določiti je treba prioriteta področja, vlogo ravnateljev, učiteljev, koordinatorjev mednarodnega sodelovanja, ki odsevajo državno strategijo razvoja izobraževanja. Strategija mora vključevati diseminacijo in promocijo rezultatov kot integrirana sestavna dela.

Ovire za razvoj sodobnega sistema izobraževanja učiteljev v poklicnem in strokovnem izobraževanju

Enoten sistem izobraževanja učiteljev ne odseva sodobnih zahtev – učitelj mentor, posrednik znanja, stroke ter posameznih segmentov izobraževanja, vloge ICT, vloge učitelja kot usmerjevalca v delo. V okviru programa Phare je bil razvit samostojen sistem stalnega strokovnega spopolnjevanja, ki je le delno zaživel. Samostojen in bolj profiliran sistem bo omogočal uresničevanje vseh drugih ključnih sporočil (razvoj človeških virov, svetovanje, nove temeljne spretnosti).

Ukrepi

Formalna uveljavitev samostojnega sistema stalnega strokovnega spopolnjevanja v smislu memoranduma. Okrepiti je treba službe, ki na tem področju delajo.

■ Ključno sporočilo IV: Vrednotenje učenja

Cilj četrtega ključnega sporočila je pomembno izboljšati poti, s katerimi ocenjujemo udeležbo in dosežke v izobraževanju, in zagotoviti enakopravnost formalnega, neformalnega in priložnostnega učenja.

Ovire

Tradicionalno mačehovski odnos države do neformalnih oblik izobraževanja (non-formal in informal), pomanjkanje sistemskih rešitev na državni ravni.

Ukrepi

Na temelju ustreznih zakonov na nacionalni ravni (Zakon o poklicnih kvalifikacijah, Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju, Zakon o izobraževanju odraslih) ter ustreznih evropskih dokumentov je treba oblikovati celosten sistem pridobivanja kvalifikacij po neformalnih poteh (certifikatni sistem, potrjevanje kvalifikacij, vodenje nacionalnega registra poklicnih kvalifikacij itn.).

Omenjeni sklop zahteva široko medresorsko in medsektorsko delo in jasne cilje ter nacionalni konsenz, ki ga lahko zagotovimo z internacionalizacijo – primerljivostjo vseh postopkov v Evropi. Slovenija je v tem primeru premajhna za zagotavljanje objektivnosti rešitev.

■ Ključno sporočilo V: Poklicna orientacija in svetovanje

Cilj petega ključnega sporočila je zagotoviti, da bo vsak imel dostop do kvalitetnih informacij o učnih možnostih po vsej Evropi in skozi vse življenje.

Ovire

Pojmovanje svetovanja in poklicne orientacije, kot ga predvideva Memorandum, v Sloveniji še ni našel ustreznega mesta. Svetovanje je potekalo le v okviru svetovalnih delavcev, in to ob prehodu z ene stopnje šolanja na drugo.

Primer dobre prakse

S projektom Model poklicne orientacije v poklicnem in strokovnem izobraževanju je Center RS za poklicno izobraževanje začel oblikovati celosten koncept poklicne orientacije v času celotnega procesa izobraževanja – s postavko, da otroci določeno vedenje o sebi prinesejo že iz osnovne šole. Svoje interese odkrivamo in razvijamo od zibke do groba.

Sodoben koncept poklicne orientacije je interaktiven proces, usmerjen v ustvarjanje optimalnih možnosti za uspešen prehod iz sveta izobraževanja v delo ali iz brezposelnosti nazaj v delo. Je eden od dejavnikov za uspešno združevanje interesov posameznika in družbe.

Ukrepi

Sistematično vpeljevanje omenjenih vsebin v kurikulum (interdisciplinarni prijem, obvezne izbirne vsebine) – po vzorcu Šolskega Centra Velenje pripraviti infrastrukturo za podobna informacijska središča v drugih okoljih.

V podporo omenjenemu ukrepu je Center v okviru programa Leonardo da Vinci pripravil projekt VirtuOrientation – priprava multimedijskega paketa poklicnega svetovanja, razvitega na internetu ali kot CD-rom. E-paket smo razvili skupaj s Šolskim centrom Velenje in podjetjem na področju programske opreme.

■ Ključno sporočilo VI: Učenje blizu doma

Cilj šestega ključnega sporočila je s podporo informacijsko-komunikacijske tehnologije zagotoviti možnosti za vseživljenjsko učenje čim bližje učencem, v njihovih lastnih okoljih.

Seznam dejavnosti, ki jih bo Center za poklicno izobraževanje izvedel v letu 2001 in vsebujejo elemente vseživljenjskega učenja:

Inštitucija	Dejavnost	Kratek opis	Termin	Opombe
Center RS za poklicno izobraževanje	Priprava tematske številke Spodbud	Spodbude so skupno glasilo CPI in Službe za programe EU – v tematski številki bomo širši javnosti predstavili dejavnosti, ki se navezujejo na Memorandum.	September 2001	Nosilec: Uredniški odbor Spodbud
Center RS za poklicno izobraževanje	Priprava priročnika Promocija in diseminacija kot orodji za uveljavljanje dosežkov v učenju in poučevanju	Sistematično razširjanje dobre prakse je obvezen sestavni del inovacijske strategije na področju razvoja človeških virov. Obdelane bodo tri ravni: inštitucionalna, sistemska ter umeščanje dobre prakse v ustrezne programe in pobude EU.	Oktober 2001	Nosilka: Jelka Arh Sodelujejo: Zavod RS za šolstvo Urad za šolstvo, MŠZŠ

Center RS za poklicno izobraževanje	Delavnica: Vpeljava metode job rotation v mala ter srednja podjetja	Job rotation je uveljavljena metoda usposabljanja in zaposlovanja – priporočena tudi v Memorandumu ter predvidena v Državnem razvojnem planu.	September 2001	Nosilka: Jelka Arh Sodelujejo: Gospodarska zbornica Slovenije, Obrtna zbornica Slovenije, Pospeševalni center za malo gospodarstvo
Center RS za poklicno izobraževanje	Delavnica: Predstavite e-paketa za poklicno informiranje	Nadaljevanje in predstavitev rezultatov projekta, ki je bil izpeljan v okviru programa Phare MOCCA.	Junij 2001	Nosilca: Davorin Majkus, Mojca Polak Sodelujejo: Šolski center Velenje, Zavod za zaposlovanje, ACS, Zavod RS za šolstvo
Center RS za poklicno izobraževanje	Delavnica: Vloga šol pri uveljavljanju novega koncepta poklicne orientacije	Nov koncept poklicne orientacije predvideva dejavno vlogo učiteljev, vodstva in svetovalnih delavcev ter okolja, v katerem šola deluje.	Oktober 2001	Nosilka: Mojca Polak Sodelujejo: Zavod RS za šolstvo, MŠZŠ, šole, regionalni zavodi za zaposlovanje
Center RS za poklicno izobraževanje	Diseminacija rezultatov projektov Podjetnost v srednjih poklicnih in strokovnih šolah in Delam za sebe – od ideje do ustanovitve podjetja	Diseminacija pomeni potrditev pomena podjetniških spretnosti za poklicno kompetentnost in zaposlovanje.	Oktober 2001	Nosilka: Mirjana Kovač Sodelujejo: šole, Ambasada Velike Britanije, Know How Fund, Pospeševalni center za malo gospodarstvo

NADALJNI RAZVOJ POKLICNEGA IN STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA PO STROKAH

V O D N I K
PROJEKTA LEKCIJE
2001/2002

37

KRITIČNI POGLED NA DOZDAJŠNJO PRENOVO PROGRAMOV IN USMERITVE ZA NADALJNI RAZVOJ

V dozdajšnji prenovi izobraževalnih programov nam je uspelo razviti nove izobraževalne poti in programe, kot so dualni sistem, višje strokovne šole, poklicni tečaj, socialno partnerstvo. Toda hkrati je treba priznati, da nam ni uspelo bolj razviti izobraževalne ponudbe za nove poklice in programov, ki bi bili zasnovani na načelih medpredmetnosti in interdisciplinarnosti, ter večje fleksibilnosti programiranja. V večini programov so posamezni splošnoizobraževalni predmeti sicer bili včlenjeni v strokovne predmete, vendar se ni razvila tesnejša povezava splošnega predmeta s poklicnim in strokovnim področjem. To dokazuje tudi vse dozdajšnje spremljanje programov, ki kaže, da je ena največjih slabosti prenovljenih programov prepad med različnimi vrstami znanja v poklicnem izobraževanju. Poglavitno oviro vidimo v težnjah posameznih strok, da uveljavijo svoje področje kot samostojen predmet ali vsaj kot njegov del. S tem pa nismo daleč od predlogov, da bi vsebine splošnih predmetov, ki so včlenjene v strokovne predmete, učili učitelji splošnih predmetov.

Strokovnoteoretični predmeti so še naprej razdeljeni v več predmetov, čeprav jih poučuje isti učitelj. Še največja težava pa je delitev med teoretičnim in praktičnim poukom. Problem ima svoje ozadje tudi v kadrovskih razmerah oz. statusnih razlikah med učiteljem praktičnega pouka in učiteljem strokovnoteoretičnih predmetov, kar govori tudi o vrednotenju njunega dela. Za učitelja strokovnih predmetov je zahtevana visoka izobrazba, ima pa tudi manjšo tedensko obveznost, kar je bistvena ovira za to, da bi nastala večja sinteza med tema dvema sklopoma znanja.

Ob tem pa je vendarle treba povedati, da ni ustreznega metodološkega prijema, ki bi omogočal, da bi različne vrste znanja načrtovali med seboj povezano, glede na njihov pomen oz. prispevek k razvijanju ključnih poklicnih ciljev. Prav tako ob vpeljevanju novih izobraževalnih programov ni bilo ustreznega strokovnega spopolnjevanja, s katerim bi se učitelji in mentorji pripravili na nove zahteve, kakršne prinašajo učinkovito sestavljeni katalogi znanja.

Včlanjevanje naše države v Evropsko unijo in sprejetje filozofije vseživljenjskega učenja narekuje nove temeljne usmeritve za nadaljnji razvoj izobraževanja, ki jim sledijo tudi že novo nastajajoča izhodišča za pripravo izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja in programov srednjega strokovnega izobraževanja.

Za to, da se bodo nova izhodišča lahko uveljavila, morajo biti izpolnjeni ustrezni pogoji. Brez tega bodo izhodišča na trhlih temeljih, ki ne zagotavljajo priprave in vpeljevanja načrtanih novosti.

Med temi pogoji navajamo samo nekatere.

■ **Strokovne inštitucije za pripravo strokovnih podlag, izobraževalnih programov in poklicnih kvalifikacij**

38

V Centru RS za poklicno izobraževanje je treba postaviti razvojno skupino, ki bo opravljala strokovno razvojno in analitično delo pri pripravi strokovnih podlag in metodologij za postavitve poklicnih standardov in na njih temelječih izobraževalnih programov in nacionalnih poklicnih kvalifikacij. Stvar dogovora je, ali je spremljanje in vrednotenje programov in vzgojno-izobraževalne prakse umeščeno v razvoj, ali je ločena enota. Metodologije in strokovne podlage ne morejo nastajati po ločenih strokovnih službah (certifikati, programi itn.), temveč morajo od vsega začetka zasledovati celostnost in hkrati posebnosti programskih in izvedbenih oblik (posebne potrebe, odrasli, narodnostno mešana območja itn.). Na novo bo treba opredeliti sodelovanje in soodgovornost drugih javnih zavodov in socialnih partnerjev pri oblikovanju poklicnih standardov, izobraževalnih programov in poklicnih kvalifikacij (Zavod RS za šolstvo, Andragoški center RS, zbornice itn.).

■ **Krepitev avtonomije in razvojne vloge šol in drugih izvajalcev**

Za uveljavljanje vpliva regionalnih interesov in potreb je treba na regijski ravni oblikovati strokovne zveze, ki bodo odgovorno in demokratično omogočile uveljavljanje poklicnih interesov strok oz. panog in podjetij. Odprtost programa za uveljavljanje izbirnosti na ravni šole in v sodelovanju s podjetji v okolju namreč ni popolna novost. V preteklosti so šole bolj kot interese dijakov in podjetij upoštevale kadrovske možnosti (pridobitev manjkajočih ur za posameznega učitelja do polne učne obveznosti). Krepiti je treba strokovno-razvojno vlogo šole, ki mora biti enakovredna partnerka pri dogovarjanju o vsebini dela programa.

Doslej ni bilo izpostavljeno vprašanje, ali regionalni vpliv na vsebino programa (20 % programa) pomeni posledično tudi finančno soudeležbo podjetij v regiji.

Pri uveljavljanju avtonomije šole bo treba do neke mere zagotoviti koordinativno vlogo Centra RS za poklicno izobraževanje, ker se sicer lahko pojavijo programske rešitve, ki so v nasprotju s cilji programa. Za primer navajamo določbo izhodišč, da mora šola izvajati po dva družboslovna in dva naravoslovna predmeta po svoji izbiri. Funkcija splošnih predmetov ni le splošno-izobraževalna, temveč temelji izbor teh predmetov tudi na načelu funkcionalne uporabnosti znanja za poklicno usposobitev. Zato bi popolna svoboda šol na tem področju pomenila veliko raznovrstnost programskih rešitev oz. rešitve, ki niso v skladu z globalnimi cilji programa.

■ **Pogoji za uresničevanje programov**

Možnosti za uresničevanje programov je treba ustvariti na ravni šole, zbornic, ministrstev in v neposrednem delovnem procesu. Na ravni šole pomeni to spopolnjevanje učiteljev za uresničevanje medpredmetno in integrativno zasnovanih katalogov znanja. Zbornice morajo zagotoviti možnosti za izobraževanje v podjetjih, ki je praviloma sestavni del vsakega izobraževalnega programa, ne glede na obliko učne pogodbe (individualna ali pogodba med šolo in podjetjem), in za nadzor nad izvajanjem. Ministrstva morajo sodelovati pri zagotavljanju finančnih sredstev ter materialnih razmer za izvajanje izobraževalnih programov. Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport mora pripraviti spremembo šolske zakonodaje in izvršilnih predpisov. Zlasti pomembni so normativi in standardi, ki bodo omogočali nove programske rešitve.

■ Postopno vpeljevanje novih programskih rešitev

Medpredmetno in interdisciplinarno zasnovano znanje in modulna zgradba programov sta novosti, ki ju moramo domisliti na nekaj primerih programov. Menimo, da mora biti nova zasnova programa razvidna iz poklicnega standarda. V zvezi s tem naj strokovni svet razpravlja, koliko so zdajšnje nomenklature ustrezne oz. jih je mogoče v kratkem času preoblikovati v poklicne standarde, da bi pri pripravi programov in poklicnih kvalifikacij ne nastal predolg premor. Hkrati moramo postaviti novo metodologijo programiranja, ki bo podpirala načrtovanje med seboj povezanega znanja in s tem višjo raven koherence programa.

V nadaljevanju predstavljamo nekatere bistvene poudarke in probleme nadaljnega razvoja poklicnega in strokovnega izobraževanja, ki so jih pripravili vodje strokovnih področij.

KLJUČNI POUČENI IN PROBLEMI NADALJNEGA RAZVOJA POKLICNEGA IN STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA NA POSAMEZNIH STROKOVNIH PODROČJIH

ELEKTROTEHNIKA IN RAČUNALNIŠTVO

Poglavitne značilnosti prenove programov iz elektrotehnike in računalništva odsevajo spremembe zaradi razvoja strokovnega področja. Včasih ostra meja med področji je izginila, obenem pa je mogoče načrtovati specializacije tudi na stopnji srednjega strokovnega izobraževanja. Prenova programov iz elektrotehnike in računalništva zastavlja enake cilje in učne vsebine v nižjih letnikih, to je temeljne strokovnoteoretične predmete poleg splošnoizobraževalnih, ki naj skupaj poskrbijo za splošnejše funkcionalno znanje. Zato so programi enaki v začetnih letnikih izobraževanja, v zadnjih letnikih pa omogočajo poglobljeno usmerjanje v izbrano področje z obsežnejšimi izbirnimi predmeti in praktičnim usposabljanjem v zadnjem letniku. Dodatna ponudba šol namesto ponujenih izbirnih predmetov bo omogočila prilagajanje šolskemu okolju in potrebam gospodarstva. Poseben poudarek v prvih dveh letnikih je namenjen razvoju motivacijskih elementov in povezanosti praktičnega znanja, ki je enako neodvisno od poznejšega usmerjanja. Izobraževalni programi na področju elektrotehnike in računalništva so sestavljeni tako, da pregledno in sistematično izpolnjujejo ponudbo izobraževalnih programov po vertikalni in horizontalni, omogočajo preprostejšo prehajanje med izobraževalnimi programi, prekvalifikacije in racionalizacijo izobraževanja.

V šolskem letu 2000/01 sta bila sprejeta dva programa srednjega poklicnega izobraževanja za šolsko organizacijo, in sicer Električar energetik in Električar elektronik. V pripravi so štirje programi za tehnike (Elektronik, Energetik, Telekomunikacije in Računalništvo).

Elektrotehniške in računalniške šole so tudi zaradi motivacije učiteljev zelo uspešne pri obvladovanju novih tehnologij, lepo je razvito sodelovanje s podjetji, matičnimi fakultetami in znanstvenimi inštituti, veliko je sodelovanja na mednarodni ravni. Govorimo lahko že o pravilu, da v elektro in računalniških šolah nastajajo izvirna učila, če jih ni mogoče kupiti na trgu ali pa so predraga. Tako nastajajo izdelki tudi za ponudbo na tujih trgih. Opremljanje je potekalo za vse šole po enotnih merilih, zato so nastali v nekaj letih tudi manjši odkloni od zastavljenih

standardov. Zaradi tega bo treba poskrbeti za odpravo nesorazmerij, v prihodnje pa bomo pripravili sistem, ki bo bolj upošteval prispevek socialnih partnerjev iz šolskega okolja, angažiranost šol, pa tudi sodelovanje šol pri skupaj načrtovanih akcijah.

Zaradi trajanja prenove izobraževalnih programov je stanje glede učbenikov na strokovnem področju elektrotehnike in računalništva zelo kritično. Prenova izobraževalnih programov na istem področju je v sklepni fazi, zato bo zelo hitro prišel čas, ko bo treba učbenikom in delovnim zvezkom posvetiti vso pozornost in veliko napora. Le dobra organizacija in angažiranost učiteljev, ki so v velikem številu in z izkušnjami sodelovali tudi pri prenovi izobraževalnih programov, lahko ob strokovni pomoči kar najučinkoviteje in kakovostno rešita problem pomanjkanja učbenikov.

Programi strokovnega izobraževanja in spopolnjevanja se dopolnjujejo z bogato ponudbo šol, izobraževanje pa redno načrtujemo skladno z nakupom nove inštrumentacijske in programske opreme. V minulem letu smo organizirali obsežno in zahtevno petdnevno izobraževanje, povezano z nakupom nove opreme za vse šole istega programa. Za nekaj drugih načrtovanih seminarjev ni bilo dovolj prijav, vendar bomo izpeljavo nekaterih poskušali premakniti pred začetek novega šolskega leta. V prihodnje pa bo izobraževanje namenjeno večinoma vpeljevanju novih in prenovljenih izobraževalnih programov, še posebno pa metodam projektne dela, razumevanju novih ciljev izobraževalnega programa in načrtovanju dela za zanesljivo doseganje načrtovanih ciljev.

EKONOMSKA, TRGOVSKA IN UPRAVNO-ADMINISTRATIVNA DEJAVNOST

V ekonomski, trgovski in upravno-administrativni dejavnosti se dijaki izobražujejo na ravni srednjega poklicnega in srednjega strokovnega izobraževanja, poklicno-tehniškega in višjega strokovnega izobraževanja.

Izobraževalni programi, ki se izvajajo na 37 srednješolskih izobraževalnih zavodih in 6 višjih strokovnih šolah, dijakom omogočajo, da lahko izbirajo med temile programi: Prodajalec, Ekonomski tehnik, Aranžerski tehnik, Poslovni tajnik, Poslovni tehnik, Ekonomsko-komercialni tehnik (PTI), Ekonomski tehnik (poklicni tečaj), Komercialist.

Prenovljena sta izobraževalna programa Ekonomski tehnik s prilagoditvami (za izvajanje na narodnostno mešanem območju v Slovenski Istri – SI; izobraževalni program z italijanskim učnim jezikom za izvajanje na narodnostno mešanem območju v Slovenski Istri – IS; izobraževalni program za dvojezično izvajanje v slovenskem in madžarskem učnem jeziku na narodnostno mešanem območju – DV; prilagojeni program za slepe in slabovidne dijake, prilagojeni program za gibalno ovirane dijake ter program Prodajalec (ds) s prilagoditvami (IS, SI, DV).

Ekonomski tehnik

Vpeljevanje novosti na področju informacijskih in komunikacijskih tehnologij pripomore k temle spremembam v izobraževalnem programu:

- ekonomski tehnik opravlja vse manj rutinskega dela, potrebuje pa več strokovnega znanja, sposobnosti opravljanja analiz ter razumevanje posledic odločanja;
- potrebne so sposobnosti sodelovanja in komuniciranja – timsko delo;
- cenjene so predvsem sposobnosti reševanja problemov, ustvarjalnost, sposobnost kritičnega reševanja problemov.

Novost programa Ekonomski tehnik je učno podjetje, ki pomeni simulacijo delovnega procesa. Delovanje učnih podjetij omogoča centrala učnih podjetij, ki simulira izvajanje organizacij, kot so državna uprava, banka, pošta, ter skrbi za izobraževanje mentorjev učnih podjetij. Pomemben cilj učnega podjetja je razvijati sposobnosti uporabe znanja v novih okoliščinah in razviti logično mišljenje za sistemsko reševanje problemov. Take cilje je mogoče doseči z medpredmetnim povezovanjem, saj jih ni moč rešiti z vidika enega predmeta. Prav tako pomembno je zagotoviti prostor za nemoteno delo v učenem podjetju in ustrezno opremo, zato bodo v tej smeri potekala prizadevanja našega Centra.

Prodajalec

V programu Prodajalec (ds) si dijaki pridobijo teoretično in praktično znanje, ki je nujno potrebno za uspešno opravljanje poklica. V primerjavi s programom Trgovec, ki ima podaljšano veljavnost, se je v prenovljenem programu povečalo predvsem praktično znanje.

Program Trgovec – šolska organizacija bo prenovljen po novih Izhodiščih, ki ne postavljajo togih razmejitev med dualno in šolsko organizacijo izobraževanja.

Načrt priprave izobraževalnih programov v šolskem letu 2001/02 zajema: program srednjega poklicnega izobraževanja Administrator, ki bo nadomestil program Podjetniško poslovanje (poslovni tajnik, poslovni tehnik), program poklicno-tehniškega izobraževanja, poklicni tečaj Ekonomski tehnik ter program srednjega strokovnega izobraževanja Aranžerski tehnik. Pobuda je tudi za nov višješolski strokovni program Računovodja, za katerega je v pripravi nomenklatura poklica.

Pri prenovi programa Aranžerski tehnik je treba rešiti tale temeljna vprašanja:

- program ne ustreza praksi in zahtevam trga, saj je klasičnega aranžerstva v veleblagovnicah vedno manj;
- dijaki si morajo pridobiti znanje in spretnosti, ki jim omogočijo ustrezno učinkovitost v različnih in zelo spremenljivih okoliščinah trgovskega okolja;
- dijaki si morajo nujno pridobiti tudi novo znanje, predvsem uporaba računalnika, obvladovanje arhitekturnega prostora pri dekoriranju novih trgovin, ki nimajo več klasičnih izložb, ter znanje iz pospeševanja prodaje.

Programska skupina predlaga, da se v praktični pouk uvrsti del strokovne teorije, kar odpira vprašanje kadrovskih pogojev ter normativov in standardov. Menimo, da morajo biti ta vprašanja poprej rešena na ravni ministrstva.

V izobraževalnem programu Administrator je vprašanje, kako umestiti znanje za poklic komunikator bodisi kot izbirno področje bodisi kot module. Podlaga za to odločitev mora biti na eni strani poklicni standard in na drugi strani dolgoročni pomen znanja oz. kratkoročne in razvojne potrebe dela in socializacija posameznika.

V šolskem letu 2001/02 bomo prenovili tudi izobraževalni program Ekonomsko-komercialni tehnik (poklicni tečaj) ter na podlagi nomenklature poklica pripravili višješolski program Računovodja.

Prenova programov ekonomske usmeritve pa ne bi bila uspešna brez stalnega strokovnega spopolnjevanja učiteljev. Načrtujemo več seminarjev in delavnic, na katerih se bodo učitelji seznanili z metodami in tehnikami sodobnih prijemov pri poučevanju strokovnoteoretičnih predmetov in z aktivnimi metodami poučevanja strokovnoteoretičnih predmetov. Več informacij dobite v Katalogu stalnega strokovnega spopolnjevanja na spletnih straneh Centra.

Center RS za poklicno izobraževanje kot koordinator spodbuja mednarodno sodelovanje šol s sorodnimi šolami v tujini. Mednarodno srečanje srednjih poklicnih in strokovnih šol ALPE-ADRIA je eden izmed takih projektov, ki se je začel pred sedmimi leti. Cilji projekta so usmerjeni v druženje dijakov, vajencev in mentorjev, primerjavo strokovnega znanja, razvijanje tolerantnosti do jezikovno drugače govorečih, spoznavanje vrstnikov sosednjih držav in njihove kulture ter turistično promocijo Slovenije mladim.

Podlaga za mednarodne stike so tudi učbeniki (za Gospodarsko poslovanje) kot skupen projekt Mohorjeve družbe in avstrijskih ter slovenskih ekonomskih strokovnjakov.

Državna tekmovanja dijakov iz različnih strokovnih področij imajo dolgoletno tradicijo in so dodatna motivacija za učenje ter spodbujajo ustvarjalnost. To so tekmovanja iz različnega znanja in spretnosti, ki jih bomo spodbujali tudi v prihodnje.

GOSTINSTVO IN TURIZEM, GOSPODINJSKE STORITVE, FRIZERSKE STORITVE, PREDŠOLSKA VZGOJA, KULTURA

Prenova izobraževalnih programov za pridobitev poklicne in strokovne izobrazbe je končana, razen izobraževalnih programov Kuhar, Natakar in Kuhar-natakar v šolski organizaciji izobraževanja. V preteklem letu je bil potrjen nov program poklicno-tehniškega izobraževanja Gostinsko-turistični tehnik, ki omogoča nadaljevanje izobraževanja kandidatom, ki so uspešno končali poklicne programe Gostinska dela, Oskrbnik, Kuhar (ds), Natakar (ds), Kmetovalka gospodinja in tem programom ustrezne programe po prejšnjih predpisih. S tem se je povečala možnost za pridobitev srednje strokovne izobrazbe širšemu številu absolventov poklicnih šol.

Nekateri problemi in načrti za njihovo reševanje

Že nekaj let ugotavljamo, da upada vpis v programe srednjega poklicnega izobraževanja v gostinstvu in tudi gospodinjske storitve so vsako leto pred dilemo, ali bo število kandidatov zadovoljivo za izvedbo programa. S tem problemom se nameravamo spopasti v okviru projekta poklicne orientacije. V tem okviru želimo približati osnovnošolcem in njihovim staršem poklice tako, da jih bodo spoznali »v živo«. Organizirali bomo praktične delavnice v gostinskih in turističnih obratih, na katerih bodo potekali prikazi in druge izkustvene oblike spoznavanja poklicev.

V okviru spopolnjevanja učiteljev bomo namenili nekaj več pozornosti učiteljem praktičnega pouka, in sicer pedagoško-psihološkim in specialnodidaktičnim vsebinam. Tudi poklicna matura bo zajela večje število učiteljev v pripravo seznama izpitnih vprašanj ter v postopno poenotenje vsebin strokovnoteoretičnega in praktičnega dela. Pri tem si bodo učitelji dodatno teoretično znanje pridobili na seminarjih ter z izmenjavo izkušenj.

Posebna pozornost bo namenjena učiteljem, ki bodo poučevali v novem programu Gostinsko-turistični tehnik in programu Turistični tehnik. Organizirali bomo srečanja učiteljev z namenom študijske obravnave tematike.

Žal nam je, da se ne bo nadaljevalo dobro zastavljeno spopolnjevanje učiteljev v neposrednem delovnem procesu, saj se na naše povabilo ravnatelji niso odzvali. Še vedno upamo, da začetni uspehi ne bodo izničeni.

V frizerski stroki še ni prenovljen program za šolsko organizacijo izobraževanja. Postavlja se vprašanje, ali tak program sploh potrebujemo glede na presežek strokovnega osebja. Izražene so prve pobude za program poklicno-tehniškega izobraževanja. Zdi se, da se za to ogrevajo bolj šole, delodajalci pa še niso izrazili pravega zanimanja.

V programu Predšolska vzgoja bo poklicna matura zahtevala veliko priprav tako učiteljev kot dijakov in delodajalcev. Zlasti za praktični del, ki zajema nastope iz različnih dejavnosti v vrtcu, bo treba pripraviti organizacijo izpeljave, nadzor in spremljavo ter potrebno dokumentacijo.

Na področju kulture ni prenovljen program Oblikovanje. Ustavilo se je pri nosilcu priprave nomenklature, ki je podlaga za pripravo programa. Upamo, da se bo v najkrajšem času našla ustrezna rešitev.

Program Fotografski tehnik je prenovljen in se bo začel izvajati v šolskem letu 2001/02. Omenimo naj, da se pojavljajo zamisli o višji strokovni šoli, ki pa še niso strokovno izdelane.

Na koncu naj omenimo, da so pripravljene minimalni normativi in standardi za praktični pouk in strokovnoteoretične predmete v programih Kuhar (ds), Natakar (ds), Gostinski tehnik, Turistični tehnik, Pomočnica gospodinje-oskrbnice, Oskrbnik, Frizer in Predšolska vzgoja ter so posredovani pristojni komisiji v pregled.

Pričakujemo potrditev in ovrednotenje gradiva kot dokument, nato se bomo lotili ugotavljanja stanja in potreb po opremljenosti na vseh šolah. Trenutno imajo vse šole zagotovljen minimalni standard za izpeljavo programa, treba bo le dopolniti in posodobiti ali nadomestiti zastarelo opremo.

GOZDARSTVO, LESARSTVO IN TAPETNIŠTVO

V gozdarstvu so prenovljeni vsi izobraževalni programi, ki so se izvajali, tako da je zagotovljena poklicna vertikala.

Zelo veliko truda je bilo vloženega v pripravo izobraževalnega programa poklicno-tehniškega izobraževanja Lesarski tehnik, ki je bil sprejet na Strokovnem svetu RS za poklicno in strokovno izobraževanje decembra 2000. Zaradi nekaterih nejasnosti, ki smo jih odpravili, bo program razpisan v šolskem letu 2002/03.

Izobraževalni program Mizar in tapetnik, ki se izvaja v šolski organizaciji in mu je podaljšana veljavnost, bo prenovljen po novih lzhodiščih, saj je bilo doslej namenjeno nekaj več prednosti razvoju programov v dualni organizaciji.

Na Strokovnem svetu RS za poklicno in strokovno izobraževanje so bili sprejeti tudi izpitni katalogi za mojstra tapetnika in dekoraterja, sodarskega mojstra in mojstra modelnega mizarja.

Programi specializacij še vedno ostajajo kot oblika izobraževalnih programov, ki ponujajo specifično znanje posameznikom in manjšim skupinam.

Pojavljajo pa se tudi prve pobude za poklicne kvalifikacije s področja gozdarstva, žagarstva in restavratorstva. Zunaj tega pa ostajajo še različne vrste sodobnega tehnološkega znanja, potrebne za obvladovanje tehnoloških procesov, zato pričakujemo na tem področju sodelovanje Razvojnega centra lesarstva Slovenije.

Omeniti je treba tudi izrazit razvoj na področju spopolnjevanja učiteljev, saj so nekateri seminarji izredno dobro obiskani. Med najodmevnejše in uspešne seminarje sodi Restavriranje lesarskih izdelkov; seminar je bil v preteklem letu izpeljan štirikrat in se ga je v dveh letih udeležilo več kot 80 učiteljev lesarske stroke. Izpeljali smo tudi seminarje Krivljenje lesa, Ocenjevanje izdelkov praktičnega pouka lesarjev in Projektiranje.

Tako velik odziv in pozitivna ocena seminarjev kažeta, da učitelji potrebujejo seminarje s strokovnega področja, zato bomo tudi v prihodnje posvečali veliko pozornosti temu področju in z aktualno tematiko poskusili zadostiti potrebam po strokovnem znanju. Izobraževanje in usposabljanje učiteljev bo potekalo tudi v študijskih skupinah.

Projekti opremljanja šol temeljijo na pripravi standardov opreme. Izdelani so bili predlogi standardov opreme po predmetih, treba pa jih bo uskladiti med seboj in oblikovati kot celosten standard za program. Standarde bo potrdila komisija za standarde opreme. Potrjeni standard opreme bo v naslednjih letih podlaga za izdelavo projektov opremljanja.

Kljub napredku pri pripravi učbenikov v preteklem letu pa je v Katalogu učbenikov za šolsko leto 2001/02 nastala velika praznina, saj je precejšnjemu številu učbenikov potekla veljavnost. Upamo, da nam bo s sodelovanjem učiteljev to praznino uspelo čim prej zapolniti.

Povezovanje in sodelovanje šol pri izpeljavi mednarodnih projektov je v preteklem obdobju dalo nekaj konkretnih izidov: uresničen je bil projekt sodelovanja slovenskih dijakov s finskimi oblikovalci, nadaljuje se priprava Slikovnega večjezičnega slovarja strokovnih izrazov s področja lesarstva, potekali so projekti obmejnega sodelovanja, načrtujejo pa se tudi novi.

Lesariada je postala tekmovanje z mednarodno udeležbo, saj so se tekmovanja udeležili tudi dijaki iz Avstrije in Finske. V šolskem letu 2001/02 bo tekmovanje organizirala Srednja lesarska šola Škofja Loka.

Center RS za poklicno izobraževanje bo tudi v prihodnje v sodelovanju z Obrtno zbornico Slovenije in Gospodarsko zbornico Slovenije ter pomagal šolam, da bodo svojo dejavnost in praktične izdelke predstavile na sejmih.

GRADBENIŠTVO IN GEODEZIJA

Pridobitev na programskem področju so prenovljeni izobraževalni program srednjega tehniškega izobraževanja Gradbeni tehnik ter sprejeti izpitni katalogi za mojstrske nazive: slikopleskarski mojster, črkoslikarski mojster, kamnoseški mojster, pečarski mojster, keramičarski mojster, železokrivski mojster in dimnikarski mojster.

Pobuda za izobraževanje monterjev suhomontažnih elementov je naletela na podporo pri Obrtni zbornici Slovenije, ki pripravlja profil poklica.

Nekaj vprašanj je v zvezi s prenovo programov poklicno-tehniškega izobraževanja Gradbeni tehnik, programom srednjega poklicnega izobraževanja Strojnik gradbene mehanizacije, za katerega je treba pripraviti nomenklaturo oziroma profil poklica, ter programom Dimnikar, za katerega je temeljno vprašanje, kakšna oblika izobraževanja bi bila glede na nezanimanje mladine na eni strani in potrebe po poklicu na drugi strani najprimernejša.

V gradbeništvu je Restavriranje eden redkih programov specializacije, za katerega je že izdelan načrt dejavnosti za prenavo.

Programska novost, ki nastaja na podlagi novo nastajajočih Izhodišč, je modulno zasnovan izobraževalni program, ki v modulih zajema znanje in spretnosti za dve poklicni kvalifikaciji, za kateri obstajata zdaj dva programa nižjega poklicnega izobraževanja.

Usposabljanje in spopolnjevanje učiteljev se tako kot v preteklih letih izvajata načrtovano po Katalogu programov stalnega strokovnega spopolnjevanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju. Predvsem Srednja gradbena in ekonomska šola iz Ljubljane in Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo skrbita za kakovostne strokovne seminarje iz gradbeništva.

Izpeljali smo seminar Usposabljanje učiteljev strokovnih predmetov na zaključnem izpitu oziroma poklicni maturi, ki so se ga udeležili učitelji strokovnih predmetov gradbeništva. Izid skupnega dela so za vse predmete pripravljena izpitna vprašanja, ki jih bodo vse slovenske gradbene šole enotno uporabljale na poklicni maturi. V prihodnje želimo več izobraževanja in usposabljanja učiteljev izpeljati v študijskih skupinah. Tako bomo z vodji študijskih skupin pripravili te oblike izobraževanja na sestankih študijskih skupin.

Glede učbenikov je na področju gradbeništva in geodezije nastala velika praznina, saj je precejšnjemu številu učbenikov potekla veljavnost ali pa so pošli. Upam, da nam bo s sodelovanjem učiteljev v naslednjih letih uspelo to praznino zapolniti, saj je to ena prednostnih nalog strokovnih aktivov učiteljev. Vemo, da učitelji pripravljajo veliko učnih gradiv, potrebno je nekaj energije, da se ta gradiva uredijo, oblikujejo in da se izpelje postopek potrditve učbenikov.

Proces povezovanja in sodelovanja šol pri izpeljavi mednarodnih projektov je v preteklem obdobju dal nekaj konkretnih izidov. Letos načrtujemo pripravo in sodelovanje v mednarodnem projektu, ki zajema ohranjanje in restavriranje kulturne dediščine s področja gradbeništva, zastopane pa bodo tudi druge panoge.

Center RS za poklicno izobraževanje bo še naprej skupaj z Obrtno zbornico Slovenije in Gospodarsko zbornico Slovenije sodeloval s šolami na sejmih s predstavitvijo poklicev v gradbeništvu, s strokovnimi posveti in drugimi dogovorjenimi predstavitvami o gradbenem izobraževanju. Čeprav zanimanje mladine za izobraževanje v gradbeništvu ni veliko, menimo, da se je vredno truditi s pridobivanjem mladih za ta poklic.

KEMIJA

Strokovna služba za nomenklaturu je na določenem vzorcu podjetij s pomočjo socialnih partnerjev izpeljala analizo izobraževalnih potreb v pilotnem projektu »Izdelava poklicnih profilov v kemiji« in analizo poklicev na področju predelave plastike. Na podlagi novo opredeljenih poklicnih kvalifikacij in standardov znanja bomo pripravili na ravni srednjega poklicnega izobraževanja dva izobraževalna programa, in sicer Kemijski procesničar (š) in Predelovalec plastike in gume (ds). Pripravljeni so tudi katalogi znanja, ki sicer niso povsem v skladu z novimi Izhodišči za pripravo programov poklicnega in strokovnega izobraževanja, vendar menimo, da ne kaže odlašati z dokončanjem programov, ki jih socialni partnerji pričakujejo in potrebujejo.

Pripravljamo poklicno kvalifikacijo za pridobitev naziva Manipulant z nevarnimi odpadki. V obravnavi na strokovnem svetu RS za poklicno in strokovno izobraževanje je bila tudi poklicna kvalifikacija, ki izhaja iz programa Farmaceutski procesničar, jeseni bomo nadaljevali še s pripravo treh poklicnih kvalifikacij.

Problematična je izpeljava izbirnih področij v programu Kemijski tehnik, ker je odvisna od števila oddelkov v programu, s tem pa je možnost izbire omejena. Opredelitev lokacije posameznega izbirnega področja naj bo soodvisna od potreb gospodarstva oz. od njegove pripravljenosti za sodelovanje pri pripravi in izpeljavi kakovostnega praktičnega izobraževanja (za izbirna področja polimerov, keramične in papirne tehnologije) in tudi od zanimanja mladih. Omejitev izvajanja izbirnih področij vsekakor ni v skladu s potrebami panog.

KMETIJSTVO

Na področju kmetijstva je prenova izobraževalnih programov tako rekoč končana. V preteklem šolskem letu so bili na Strokovnem svetu RS za poklicno in strokovno izobraževanje potrjeni še preostali trije programi srednjega poklicnega izobraževanja: Cvetličar, Kmetovalec in Kmetijski mehanik.

Za razpis v šolskem letu 2002/03 je v pripravi program poklicno-tehniškega izobraževanja Vrtnarski tehnik. Jeseni pa se bomo lotili programa Kmetijsko-podjetniške dejavnosti, v katerem sta bili dozdaj dve izbirni področji, in sicer Kmetijsko-gospodarski tehnik ter Kmetijsko-gospodinjski tehnik. Oblikovati želimo program, ki bi omogočal ustrezno nadaljevanje izobraževanja diplomantom vseh triletnih kmetijskih programov. Razmišljamo o njegovi širitvi s področjem kmetijske mehanizacije in na podlagi prispelih pobud tudi z nekaterimi drugimi aktualnimi vsebinskimi sklopi (ekološko kmetovanje, turizem na kmetiji, agrotrgovina). Program bi sestavljal skupni del (skupno splošno, strokovnoteoretično in praktično znanje) ter izbirni del v obliki modulov. Izbirni del programa oz. modul bi bil, kot zaokrožena celota, primerljiv z ustreznim poklicnim standardom, vseboval bi ustrezno specifično, splošno, strokovnoteoretično in praktično znanje. Z novimi Izhodišči za pripravo izobraževalnih programov je predvideno, da je pri tako sestavljenem programu naziv poklicne izobrazbe enoten, iz listine, kot dodatek priložene spričevalu, pa bo razvidna posebnost v posameznikovem izobraževanju.

V prihodnje bo treba izobraževalne programe bolj opreti na potrebe gospodarstva. Tudi v kmetijstvu naj bi pridobljeno znanje omogočalo uresničevanje kmetijske politike prilagajanja Evropski uniji, ki postavlja v ospredje pridelovanje zdrave hrane, varovanje okolja, ohranjanje naravne in

kulturne dediščine in seveda možnost izboljšanja dohodka kmetij. Glede na izkazano zanimanje Kmetijsko gozdarske zbornice za sodelovanje pri oblikovanju izobraževalnega sistema je moč upati, da bo v prihodnje ta cilj dosežen. Predvsem pa bi bilo treba diplomantom s sistemskimi spremembami izboljšati zaposlitvene možnosti tudi zunaj kmetijstva.

V letošnjem letu je bila pripravljena in potrjena nacionalna poklicna kvalifikacija Čebelar, prejeli pa smo tudi precejšnje število novih pobud za pripravo novih poklicnih kvalifikacij. Potrjen je bil tudi izpitni katalog za pridobitev naziva Cvetličarski mojster.

PROMET

Na podlagi izdelanih in potrjenih nomenklatur poklicev so bili za šolsko leto 1998/99 pripravljeni trije prenovljeni programi: Prometni tehnik, Plovbni tehnik ter Ladijski strojni tehnik. Leta 2000 je bil izdelan tudi program za pridobitev srednje strokovne izobrazbe Prometni tehnik za izvajanje na narodnostno mešanem območju Slovenske Istre (SI).

Oba »pomorska« programa že po tradiciji izvaja Srednja pomorska šola v Portorožu, izvajalke programa Prometni tehnik za mladino pa so Srednja prometna šola v Mariboru, Srednja strokovna in poklicna šola v Celju, Tehniški srednješolski center Nova Gorica in Srednja poklicna in strokovna šola Ljubljana Bežigrad. Tem se bo v šolskem letu 2001/02 pridružila še Srednja pomorska šola, ki bo odslej prihodnjim dijakom omogočala izbiro med vsemi tremi srednješolskimi programi s področja prometa, saj je konec lanskega leta Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje sprejel še program Prometni tehnik (SI), prilagojen za izvajanje na narodnostno mešanem območju Slovenske Istre.

Za izvajanje programa Prometni tehnik za odrasle so poleg matičnih šol na voljo tudi drugi verificirani izobraževalni zavodi v številnih slovenskih krajih.

Naša prizadevanja za prenovo obstoječega programa Voznik doslej niso bila uspešna, saj Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje poslanega predloga programa kljub sprejeti nomenklaturi poklicev ni potrdil. Razloge za takšno odločitev lahko najdemo v različnih konceptualnih stališčih v zvezi z usposabljanjem oziroma izobraževanjem poklicnih voznikov; sprejeta metodologija za pripravo programov spopolnjevanja oziroma usposabljanja ter ustreznih katalogov standardov strokovnega znanja in spretnosti omogoča bolj racionalno pot do poklica oziroma poklicne kvalifikacije. Temeljni predpis, ki ureja to področje, je že sprejeti Zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah.

Program Telefonist, ki je namenjen slepim in slabovidnim osebam, se izteka in nadomestil ga bo nov, tehnološkemu razvoju in delovnim sposobnostim slepih in slabovidnih oseb primernejši program Administrator z modulom ali izbirnim področjem Komunikator.

Pridobitev na področju višješolskega izobraževanja je program Promet, ki daje naziv strokovne izobrazbe tehnolog/tehnologinja prometa. Prva generacija študentov Višje strokovne šole za poštni promet pri Srednješolskem centru za pošto, ekonomijo in telekomunikacije v Ljubljani v letošnjem koledarskem letu končuje dveletno izobraževanje, izobraževanje po programu Promet pa naj bi se že letos jeseni, torej v šolskem letu 2001/02, začelo na višji strokovni šoli v sklopu Srednje prometne šole Maribor.

Izražena je tudi pobuda za oblikovanje višješolskega programa za poklic pilot letala in pilot helikopterja. Na podlagi osnutka profilov poklicev se pripravljajo ustrezni poklicni standardi kot temelj za pripravo ustreznega modula v že sprejetem višješolskem programu Strojništvo.

Programi usposabljanja in spopolnjevanja iz avtošolske dejavnosti: v skladu z določili Zakona o varnosti cestnega prometa so bili jeseni leta 2000 v Strokovnem svetu RS za poklicno in strokovno izobraževanje sprejeti predlogi treh programov usposabljanja oziroma izdelani ustrezni katalogi standardov strokovnega znanja in spretnosti za vodje avtošol, za voznike inštruktorje in za učitelje predpisov o varnosti cestnega prometa. V sklepni fazi je tudi priprava programa za usposabljanje kandidatov (amaterjev) za voznike motornih vozil različnih kategorij. Zasnova programa je takšna, da v perspektivi omogoča pripravo standardov strokovnega znanja in spretnosti za številne poklicne kvalifikacije, kot so vozniki gasilnih vozil, poklicni vozniki težkih tovornih motornih vozil, taksisti ipd.

Na pobudo slovenskih cestnih podjetij ter ob sodelovanju Ministrstva za promet in Gospodarske zbornice Slovenije (sektor gradbeništva) bomo jeseni 2001 začeli s pripravo katalogov standardov strokovnega znanja in spretnosti za poklic vzdrževalec cest in cestni preglednik, saj zdajšnjima programoma spopolnjevanja konec avgusta poteče veljavnost.

Čeprav v preteklem šolskem letu niso delovale študijske skupine, pa ni bilo delo v strokovnih aktivih prav nič okrnjeno, saj smo za koordinacijo dela pri reševanju konkretnih sprotih problemov poskrbeli na Centru RS za poklicno izobraževanje: priprava standardov opreme za program Prometni tehnik, redefinicija sestavin poklicne mature in priprava gradiv za obravnavo v Strokovnem svetu, priprava izpitnih katalogov za 2. in 4. izpitno enoto za vse programe srednjega strokovnega izobraževanja s področja prometa.

V šolskem letu 2001/02 si bomo v študijski skupini prizadevali, da bi za tekmovanje iz znanja prometne stroke navdušili dijake in učitelje, še posebno pa ravnatelje posameznih šol. Morda bo prav tovrstno povezovanje enih in drugih prispevalo k ustanovitvi skupnosti prometnih šol, ki je ta trenutek žal še nimamo.

STEKLARSTVO IN OPTIKA

V steklarstva sta bila dozdej prenovljena dva programa, in sicer na ravni nižjega poklicnega izobraževanja v šolski organizaciji program Pomočnik steklarja za dva naziva poklicne izobrazbe ter na ravni srednjega poklicnega izobraževanja v dualni organizaciji program Stavbni steklar. Poleg tega sta bila pripravljena izpitna kataloga za pridobitev naziva mojster očesne optike in mojster stavbni steklar.

Na ravni poklicnega izobraževanja pripravljamo program Steklar, ki bo oblikovan modulno. Podlaga za oblikovanje modulov bo poklicni standard za izbirno poklicno področje oz. poklicno kvalifikacijo. Predvidevamo, da bo s tako obliko dosežena večja povezanost strokovnih predmetov in boljša usposobljenost za opravljanje poklicnih nalog.

Jeseni bomo začeli s pripravo novega programa Steklarski tehnik na ravni poklicno-tehniškega izobraževanja, kar podpirajo tudi delodajalci. Za to obliko izobraževanja smo se odločili zato, ker za ta poklic ni veliko zanimanja med mladimi pa tudi ne potreb v gospodarstvu.

V preteklosti je bil v okviru programa Phare pripravljen izpitni katalog za pridobitev naziva mojster/mojstrica očesne optike, ki pa še ni dobil podpore Ministrstva za zdravje in se še ne izpeljuje. V prihodnosti načrtujemo pripravo programa višjega strokovnega izobraževanja iz optometrije.

STROJNIŠTVO, METALURGIJA IN RUDARSTVO

V Sloveniji izobražuje za področje strojništva 31 srednjih šol, program rudarstva pa izvaja ena šola. Višješolsko izobraževanje strojništva za mladino izvajajo na dveh višjih strokovnih šolah v sklopu šolskih centrov. Zelo razširjeno je izobraževanje odraslih, predvsem za področje strojništva, izvaja pa se tudi za področje rudarstva in geotehnologije.

Vpis učencev v programe srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja je povezan z ekonomskim stanjem slovenskega gospodarstva in obrti. Gospodarska kriza se kaže tudi v izobraževanju, zato je zanimanje za tehniške poklice v zadnjih letih nekoliko manjše. Od navedenih področij je najbolj kritično zmanjšanje vpisa v izobraževalne programe metalurgije, zmanjševanje vpisne generacije pa je mogoče zaznati tudi v programih rudarstva in strojništva. V strojništvu se možnost zaposlovanja že izboljšuje, saj se povečujejo potrebe po strokovnjakih in so za nekatere poklice celo zelo očitne.

Število dijakov vpisne generacije se je na področju strojništva zmanjšalo z 10 920 v šolskem letu 1997/98 na 8 205 v šolskem letu 2000/01. Na področju rudarstva se je v enakem obdobju obseg vpisa zmanjšal za 70 dijakov. V izobraževalne programe metalurgije v šolskem letu 2000/01 ni vpisanih dijakov v nobenem letniku izobraževanja.

V zadnjih štirih letih se je celotna vpisna generacija zmanjševala za približno 1000 dijakov vsako leto, to pomeni vsako leto za 1 %, žal pa se je ravno toliko zmanjševalo tudi število vpisanih v programe strojništva, metalurgije in rudarstva. Hkrati ni zanemarljiv podatek, da se je delež vpisanih dijakov v gimnazije povečal s 24,9 % v šolskem letu 1997/98 na 32,6 % v šolskem letu 2000/01. To pomeni pri vse manjših vpisnih generacijah podvojeno zmanjševanje vpisanih dijakov v programe poklicnega in strokovnega izobraževanja, predvsem pa velja to za naravoslovno-tehniško področje.

Izobraževalni programi

Izobraževalni programi, ki se izvajajo na področju strojništva, so:

- programi nižjega poklicnega izobraževanja: Obdelovalec kovin, Obdelovalec kovin (SI) in Ličar,
- programi srednjega poklicnega izobraževanja v dualni organizaciji: Avtomehanik (ds), Avtoklepar (ds), Klepar-krovec (ds), Instalater strojnih instalacij (ds), Finomehanik (ds), Strojni mehanik (ds), Konstrukcijski mehanik (ds) in Orodjar (ds),
- programi srednjega poklicnega izobraževanja v šolski organizaciji (konvertirani): Strojništvo (smeri: oblikovalec kovin, preoblikovalec in spajalec kovin, monter in upravljalec energetskih naprav, finomehanik in urar, mehanik vozil in voznih sredstev, strojni mehanik in zlatar filigranist) ter program Avtoličar,
- program srednjega strokovnega izobraževanja: Strojni tehnik,
- program poklicno-tehniškega izobraževanja: Strojni tehnik.

Izobraževalni programi, ki jih izvajajo na področju rudarstva, so:

- programi srednjega poklicnega izobraževanja v šolski organizaciji (konvertirani): Rudar,
- prenovljen program srednjega strokovnega izobraževanja Rudarski tehnik.

Pripravljeni in potrjeni so bili tudi programi srednjega poklicnega izobraževanja (ds) Urar, Zlatar in Avtoličar, ki se ne izvajajo zaradi majhnega števila razpisanih učnih mest ali zaradi premalo prijav. Prenovljen je tudi program srednjega strokovnega izobraževanja Strojni tehnik, vendar je za šolsko leto vpis še v preoblikovani – konvertirani program.

V šolskem letu 2000/01 smo izpeljali 10 seminarjev od 14 razpisanih za področja strojništva, metalurgije in rudarstva, od tega smo izvajali nekatere s ponovitvami. Za šolsko leto razpisujemo za navedena področja 12 seminarjev.

Zadnji večji izpeljani projekt je bilo opremljanje šol z učili za mehaniko. Novi projekti opremljanja pogojujejo poprejšnjo pripravo standardov opreme – opredelitev materialnih pogojev za izvajanje vseh predmetov v vseh programih po enotni zasnovi; na podlagi sprejetih standardov opremljanja bodo izpeljani ustrezno pripravljene projekti prioriteto za nove oziroma že prenovljene izobraževalne programe.

V prihodnjem obdobju je nujna posodobitev opreme obdelovalnih strojev, učnih strojev za CNC-tehnologijo, področje spajanja, potrebe so izražene za opremljanje učnih delavnic za poklic instalater strojnih instalacij, klepar-krovec, strojni mehanik, konstrukcijski mehanik in za skromno opremljena področja energetike in tehnoloških meritev. Poleg tega bo treba analizirati ustreznost opreme na podlagi standardov opreme predvsem zaradi velikih skupin pri izvajanju praktičnega pouka in laboratorijskih vaj. Zaradi takih skupin morajo biti laboratoriji in učne delavnice za posamezna poklicna področja bolje opremljeni.

TEKSTIL IN USNJARSTVO

Za področje tekstila in usnja opažamo že kar nekaj let velik upad vpisa v programe vseh zahtevnostnih stopenj. Vzrokov za tako stanje je več, eden od njih je gotovo slabo stanje tekstilne in usnjarske oziroma obutvene industrije. Vendar je dejstvo, da bo slovenska tekstilna industrija preživela samo, če bo imela dovolj strokovno usposobljenega osebja, kajti naša delovna sila je predraga, da bi še naprej opravljala dodelavne posle. Preživimo lahko le, če bomo izdelovali posebne izdelke v manjših serijah, ki jih drugi ne bodo znali narediti.

Že pet let ni vpisa v programe, ki izobražujejo za primarne poklice (predenje, pletenje, tkanje, plemenitenje), in drugo leto ni vpisa v programe srednjega strokovnega izobraževanja na področju konfekcije. Vpis v programe usnjarstva pa je tudi že popolnoma usahnil.

Industrija, ki predeluje surovine (primarna tehnologija), že ugotavlja, da nima več usposobljenega strokovnega osebja. V letošnjem letu so že začeli s pobudami za prekvalifikacijo in dokvalifikacijo za primarne poklice. Torej takega osebja (predilcev, tkalcev, pletilcev in plemenitilcev) primanjkuje. Ne najdemo učinkovitih poti za rešitev problema, kako v mladih zbuditi zanimanje za te poklice.

V tekstilu smo doslej prenovili programe nižjega poklicnega izobraževanja Pomočnik

konfekcionarja, program srednjega poklicnega izobraževanja Šivilja-krojač – šolska in dualna organizacija – ter program poklicno-tehniškega izobraževanja Konfekcijski modelar. Za konfekcijskega tehnika bo sprejeta nomenklatura poklica še v tem letu in potem bo aktualno vprašanje, ali pripraviti program srednjega strokovnega ali poklicno-tehniškega izobraževanja. Tako gospodarstvo kot šolska sfera sta mnenja, da naj se pripravita obe obliki izobraževanja. Menimo, da je program poklicno-tehniškega izobraževanja ustrežnejši iz zornega kota potreb industrije, za nadaljevanje izobraževanja na visoki strokovni šoli pa je boljša podlaga program srednjega strokovnega izobraževanja.

Zaradi potreb industrije bo treba pripraviti izobraževalne programe tudi za primarni tekstil, in to programe srednjega poklicnega in srednjega strokovnega izobraževanja. Tudi pri slednjih obstaja dilema, ali srednje strokovno ali poklicno-tehniško izobraževanje.

Za področje usnjarstva so prenovljeni programi srednjega poklicnega izobraževanja: Izdelovalec obutve, Usnjarški galanterist in Izdelovalec usnjenih in krznenih oblačil. Za srednje strokovno izobraževanje obstajajo enaki pomisleki oziroma dileme kot pri tekstilu. Za nižje poklicno izobraževanje pa je treba pripraviti prilagoditev programa Pomočnik konfekcionarja z vsebinami usnjarstva na podlagi dopolnjene nomenklature poklica.

TISKARSTVO IN PAPIRNIŠTVO

Dozdaj nam je za področje tiska in medijev uspelo pripraviti tri izobraževalne programe: na ravni srednjega strokovnega izobraževanja program Grafični tehnik za področje tiska in dodelave ter program Medijski tehnik za pripravo, obdelavo in izdelavo nosilcev informacij za posamezne medije. Na ravni višjega strokovnega izobraževanja je nov program Multimediji. V sklepni fazi je priprava poklicnega tečaja za program Medijski tehnik.

Na vzorcu podjetij se preučujejo potrebe po kadrih, ki bodo podlaga za opredelitev poklicnih profilov in poklicnih standardov v celotni poklicni vertikali

Pričakujemo, da bomo jeseni lahko nadaljevali s prenovo programov na poklicni ravni zahtevnosti, in sicer programa Grafičar-tiskar (dualna organizacija) ter programa Grafičar, za več poklicev (š). Dokončna odločitev o vrsti programov bo odvisna od izidov projekta analize panoge ter predvidenega števila učnih mest za praktično izobraževanje pri delodajalcih. Načrtujemo tudi pripravo programa poklicno-tehniškega izobraževanja Grafični tehnik ter prilagoditev za dijake s posebnimi potrebami.

Na pobudo socialnih partnerjev je bilo področje papirništva uvrščeno v nomenklaturu za področje kemije. Zato prenovljeni izobraževalni program Kemijski tehnik obsega tudi izbirno področje papirniške tehnologije, ki pa se zaradi normativnih omejitev Ministrstva za šolstvo, znanost in šport verjetno ne bo izvajalo. Program na poklicni ravni tudi še ni bil prenovljen. Na žalost med mladimi ni nobenega zanimanja za izobraževanje, industrija pa se polagoma že zaveda problematike pomanjkanja strokovnega osebja. Morda se nakazujejo rešitve v okviru poklicnih kvalifikacij.

ZDRAVSTVO

Prenova izobraževalnih programov je v šolskem letu 2000/01 dala dva izobraževalna programa: Farmaceutski tehnik in nov program poklicno-tehničnega izobraževanja Tehnik zdravstvene nege. Cilji in vsebine programa Tehnik zdravstvene nege smiselno dopolnjujejo vsebine programa Bolničar-negovalac. Tako se lahko v program Tehnik zdravstvene nege – poklicno-tehnično izobraževanje vključi, kdor je uspešno končal program srednjega poklicnega izobraževanja Bolničar-negovalac.

Novost v prenovljenem programu Farmaceutski tehnik sta nova predmeta – socialna farmacija in osnove kakovosti, ki ustreza potrebam farmacevtske industrije, ter praktični pouk.

Tako izvajamo v Sloveniji na področju zdravstva, sociale in farmacije tele prenovljene in nove izobraževalne programe: Bolničar-negovalac, Tehnik zdravstvene nege (štiriletni strokovni program in program poklicno-tehniškega izobraževanja), Laboratorijski tehnik, Zobotehnik, Farmaceutski tehnik (štiriletni strokovni program in poklicni tečaj).

Pridobitev je nov višješolski strokovni program Ustni higienik, za višješolski program Podolog pa je v pripravi poklicni standard oz. nomenklatura.

V zdravstvu je sprejeta pobuda za specializacijo asistentka v zobozdravstvu, ki bo temeljila na prejšnjem programu Tehnik zdravstvene nege. Pobude so tudi za pripravo poklicnih kvalifikacij (delovni nazivi): reševalec iz vode, pediker v zdravstvu, reševalec, mavčar, maser.

Usposabljanje in spopolnjevanje učiteljev strokovnoteoretičnih predmetov in praktičnega pouka je potekalo v okviru seminarjev, za katere je strokovna javnost menila, da so zelo dobri. Tudi za naprej načrtujemo teme seminarjev, ki bodo v podporo uresničevanju novih in prenovljenih programov (npr.: navodila za izvajanje integriranega izobraževanja dijakov s posebnimi potrebami v poklicnem in strokovnem izobraževanju; medicinska terminologija; zdravstvena nega duševnega bolnika; posebni psihološki in pedagoški prijemi v poučevanju itn.).

Za vse izobraževalne programe v zdravstvu, farmaciji in kozmetiki so revidirani in dopolnjeni izpitni katalogi za drugo in za četrto izpitno enoto poklicne mature. Skupaj z učitelji so v pripravi izpitna gradiva za poklicno maturo, pripravljanje teh bo še intenzivnejše v jesenskem času.

ŽIVILSTVO

V živilstvu se prenova programov približuje koncu. V letošnjem letu je bil prenovljen program poklicno-tehniškega izobraževanja Živilski tehnik in pripravljen nov program nižjega poklicnega izobraževanja Pomočnik v živilstvu. Jeseni se bomo lotili prenove programa Živilec za šolsko organizacijo. Predvidevamo modulno oblikovanje programa, ki bi omogočalo več usmeritev v ožja poklicna področja (pekarstvo, testeninarstvo, mlinarstvo, slaščičarstvo, mesarstvo, pivovarstvo, oljarstvo, predelava sadja in zelenjave). Na živilskem področju do zdaj še niso bile izražene potrebe po oblikovanju nacionalnih poklicnih kvalifikacij, skoraj zagotovo pa jih lahko pričakujemo v prihajajočem letu.

Mag. Marija Tóme, Ivan Mavsar, Jana Ravbar, Anica Justinek, Igor Leban, Andreja Prošek, Helena Žnidarič, Franc Lončar, Marija Šibanc, Breda Zupanc in Jelka Drobne

Nacionalni observatorij Slovenije
za poklicno izobraževanje in usposabljanje

V O D N I K
PROJEKTA LETO
2001/2002

53

NACIONALNI OBSERVATORIJ SLOVENIJE ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE IN USPOSABLJANJE

Na pobudo Evropske izobraževalne fundacije (European Training Foundation – ETF), agencije Evropske unije, so nacionalne oblasti v državah srednje in vzhodne Evrope, novih neodvisnih držav in v Mongoliji ustanovile nacionalne observatorije.

Nacionalni observatoriji nimajo formalnega statusa, ampak so manjše enote, ki delujejo v okviru ene od obstoječih inštitucij s področja poklicnega in strokovnega izobraževanja in/ali trga dela oziroma v okviru ministrstev ter sodelujejo tako z nacionalnimi kot tujimi inštitucijami in katerji na področju izobraževanja oziroma trga dela.

Njihov poglavitni namen je zbiranje in analiza informacij o poklicnem in strokovnem izobraževanju ter usposabljanju mladih in odraslih, spremembah v izobraževalnem sistemu, spremembah in trendih na trgu delovne sile, povpraševanju po posameznih izobrazbenih in kvalifikacijskih profilih, vlogi in vključenosti socialnih partnerjev v usposabljanje, socialni izključenosti ali vključenosti ipd. Na podlagi zbranih informacij, analiz in izračunov bistvenih, mednarodno primerljivih kazalnikov o dogajanju in trendih v poklicnem in strokovnem izobraževanju ter na trgu dela se pripravljajo redna letna poročila. Le-ta so namenjena nacionalnim inštitucijam in oblastem kot podlaga za nadaljnje odločitve in ukrepe na tem področju, pa tudi mednarodni izmenjavi informacij in sodelovanju z Evropsko izobraževalno fundacijo.

Nacionalni observatoriji so zastavljeni kot razvojni projekt: v prvi fazi njihovega obstoja je bil povsem poudarek na razvoju celostnega, standardiziranega in mednarodno primerljivega sistema poročanja o položaju in reformah na področju poklicnega in strokovnega izobraževanja ter trga dela. Postopoma in vzporedno s tem pa vsak nacionalni observatorij opravlja še dodatne naloge in se specializira glede na potrebe in vrzeli, s katerimi se soočajo posamezne države na področju poklicnega in strokovnega izobraževanja ter trga dela (npr. priprava analiz in poglobljenih študij posameznih tem oz. področij, evalvacije posameznih ukrepov, manjše empirične raziskave itn.).

Nacionalni observatorij Slovenije za poklicno izobraževanje in usposabljanje je bil ustanovljen decembra 1996 kot enota Centra RS za poklicno izobraževanje, njegovo delovanje pa, po pogodbi

med Centrom za poklicno izobraževanje in ETF, sofinancira ETF. V letu 2001 se bo način financiranja Nacionalnega observatorija Slovenije korenito spremenil. ETF bo prešel na t. i. projektno financiranje. Projektno financiranje pa pomeni večjo prožnost in neodvisnost glede izbora izvedencev in bolj ciljno naravnost projektov. Delo Nacionalnega observatorija Slovenije usmerja upravni odbor, ki ga sestavljajo predstavniki vseh najpomembnejših inštitucij s področja izobraževanja in trga dela v Sloveniji. Temeljna naloga Observatorija je zbiranje in izmenjava informacij, usklajevanje in analiza dogajanj na področju izobraževanja in trga dela.

DEJAVNOSTI NACIONALNEGA OBSERVATORIJA SLOVENIJE BI LAHKO STRNILI V TELE TRI TOČKE:

- Zbiranje, analiziranje, ocenjevanje in razširjanje kvalitativnih informacij in kvantitativnih podatkov o sistemu in reformi poklicnega in strokovnega izobraževanja v Sloveniji v širšem kontekstu informacij o izobraževalnem sistemu, trendih na trgu delovne sile, vlogi socialnih partnerjev, regionalnem razvoju ipd. Zbrane informacije in analize so v obliki strukturiranih poročil poslani inštitucijam, ki delujejo na področju poklicnega in strokovnega izobraževanja v Sloveniji, in državnim organom, ki načrtujejo in izpeljujejo ukrepe na tem področju. Poročila so namenjena tudi mednarodni izmenjavi informacij. Redno se pripravljajo tudi ključni kazalniki o vključenosti v izobraževanje in usposabljanje, uspešnosti v poklicnih in strokovnih šolah, osipu iz šol, trendih na trgu delovne sile, povpraševanju po posameznih (kvalifikacijskih) profilih ipd.
- Prenos informacij med inštitucijami in med socialnimi partnerji. Observatorij deluje kot povezava med različnimi inštitucijami, ki so vpete v sistem poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja ter trga dela, da bi tako izboljšal pretok in izmenjavo informacij.
- Vključenost v mednarodno mrežo observatorijev. Observatorij tesno sodeluje pri različnih dejavnostih Evropske izobraževalne fundacije, z drugimi nacionalnimi observatoriji ter različnimi inštitucijami v državah Evropske unije ter srednji in vzhodni Evropi, ki delujejo na področju poklicnega izobraževanja in trga dela.

V LETU 2001 POTEKAJO POLEG REDNE DEJAVNOSTI TILÉ DODATNI PROJEKTI:

- Podpora tematskemu poročilu OECD na področju izobraževalne politike v državah jugovzhodne Evrope – izvaja jo Center za študij edukacijskih strategij, ki deluje v okviru pedagoške fakultete. Nacionalni observatorij Slovenije skrbi za koordinacijo ter administrativno-finančno podporo;
- projekt priprava Državne monografije za področje poklicnega in strokovnega izobraževanja ter javnih in zasebnih zavodov za zaposlovanje. Projekt bo predvidoma končan v začetku septembra;
- projekt Razvoj modela nacionalne kvalifikacijske strukture. Projekt je šele v začetni fazi, vendar bo pa prav tako končan do konca leta 2001.

Mojca Cek

SLUŽBA ZA PROGRAME EVROPSKE UNIJE - VEZI BREZ MEJA

»Z mednarodnimi programi odpiramo vrata znanju in izkušnjam.«

V okviru pripravljanih ukrepov na članstvo v Evropski uniji se Slovenija od 1. 5. 1999 vključuje v programe Evropske unije tudi na področju izobraževanja, usposabljanja in mladine. Ker sta izobraževanje in usposabljanje neločljiva dela ekonomskega razvoja, jima je Evropska unija namenila več finančno podprtih programov.

V letu 2000 se je na podlagi odločitve organov Evropske unije začela izpeljevati druga faza programov **Leonardo da Vinci** (za poklicno in strokovno izobraževanje in usposabljanje) in **Socrates** (za splošno področje vzgoje in izobraževanja). V obeh programih sodeluje 15 držav članic Evropske unije, 3 države članice EFTA/EEA, 10 pridruženih držav ter Malta in Ciper.

Na državni ravni usklajuje dejavnosti za programa Socrates in Leonardo da Vinci tudi za programsko obdobje 2000–2006 Služba za programe Evropske unije (v nadaljevanju: SPEU), ki jo je leta 1998 ustanovilo Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport. SPEU tako opravlja nalogo slovenske nacionalne agencije za oba programa, kot velja za vse sodelujoče države.

Druga faza programov prinaša nekaj pomembnih vsebinskih in organizacijskih sprememb. Nacionalna agencija oz. SPEU tako postaja samostojnejša, s podrobno opredeljenimi pristojnostmi in odgovornostmi v razmerju do Evropske komisije in Ministrstva. Tako opredelitev je pogojevalo bistveno povečanje števila decentraliziranih akcij, to je tistih akcij, za katere razpis, postopek izbire in dodelitev sredstev potekajo samo na državni ravni. Posledično se je povečal obseg sredstev, ki so neposredno dodeljena državi udeleženci, temu pa sledi nova naloga nacionalne agencije oz. SPEU, to je nadzor nad izvajanjem odobrenih projektov in uporabo dodeljenih sredstev.

Na državni ravni naj bi se upravljalo okrog 75 % sredstev. Spremenili so se tudi postopki za izbor projektov, glede na to pa se je močno povečal obseg evalvacijskih dejavnosti.

Vsebinske usmeritve in nacionalne prioritete SPEU določa Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport. Služba mora zagotoviti skladnost projektov z evropskimi in nacionalnimi prioritetami. V programe vključuje socialne partnerje, sodeluje z drugimi izobraževalnimi inštitucijami in seznanja strokovno in širšo javnost s svojim delom.

Službo vodi Majda Širok, univ. dipl. prav.; pri njej lahko dobite nadaljnje informacije, in sicer po telefonu 01/ 586 42 34, po elektronski pošti: majda.sirok@cpi.si in na spletnih straneh: www.cpi.si

56

PROGRAM LEONARDO DA VINCI

Tako kot v prvem obdobju (1995–1999) program Leonardo da Vinci še naprej podpira in dopolnjuje poklicno in strokovno izobraževanje in usposabljanje v sodelujočih državah, pri tem pa je odgovornost glede vsebine in organizacije poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja popolnoma v rokah posamezne države.

Program Leonardo da Vinci ne določa konkretne vsebine projektov. Predlagatelji skupaj z drugimi partnerji sami oblikujejo vsebino in cilje projekta. Navadno se začne z zamisljo, ki so si jo predlagatelj ali njegovi partnerji že dolgo želeli uresničiti in izhaja iz njegovih potreb po spremembah in inovacijah. Finančna podpora programa je namreč namenjena kot »pomoč, da pomagamo sami sebi«, da lahko uresničimo zamisli, ki jih sicer ne bi bilo moč uresničiti.

Vsi projekti v tem programu morajo biti usmerjeni v izboljšanje kakovosti poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja v najširšem pomenu in v uresničevanje evropske razsežnosti. Projekti lahko na primer razvijajo nove ali izboljšujejo obstoječe načine usposabljanja tako, da se osredotočajo na vsebino, metodologijo, načine sodelovanja, druge vidike organiziranosti, izobraževalne materiale, multimedijo/informacijsko tehnologijo oziroma poklicno usposabljanje. Usposabljanje je lahko na primer osredotočeno na določene poklice/stroko, naloge, industrije in/ali regije. Nezaposleni in skupine, ki iz določenih razlogov potrebujejo posebne oblike usposabljanja, ter projekti, ki izboljšujejo znanje tujih jezikov (v povezavi z določeno stroko/področjem), so še posebej dobrodošli.

Projekti morajo vključevati partnerje iz več držav; za projekte mobilnosti je dovolj, če sodelujeta vsaj dve državi, za druge tipe projektov pa vsaj tri. Pri tem mora biti vsaj ena sodelujoča država članica Evropske unije.

Cilji programa

Program Leonardo da Vinci ima tri glavne cilje, ki so temelj programa: zagotavljanje poklicne integracije, izboljšanje kakovosti in dostopa do usposabljanja ter razvoj vpliva usposabljanja na inovacije.

Podrobnosti posameznih ciljev so:

1. izboljšanje spretnosti in kompetenc, še posebno mladih, na vseh stopnjah **osnovnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja**. To naj bi med drugim dosegli s povezavo med trgom dela in poklicnim usposabljanjem ter vajeništvom za lažji (ponovni) vstop na **trg dela**;
2. izboljšanje **kakovosti** in **dostopa** do poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter **vseživljenjsko** pridobivanje spretnosti in kompetenc v luči razvijanja **prilagodljivosti**, še posebno v smislu prilagajanja tehnološkim in organizacijskim spremembam;

3. promocija in krepitev prispevka poklicnega usposabljanja k procesu **inovativnosti**, s spodbujanjem konkurenčnosti in podjetništva ter tudi z namenom oblikovanja novih zaposlitvenih možnosti. Velik poudarek je tudi na razvoju sodelovanja med organizacijami poklicnega izobraževanja in usposabljanja (z univerzami vred) ter podjetji (še posebno malimi in srednjimi).

Program Leonardo da Vinci obsega pet tipov projektov z možnostmi za skupne in spremljajoče dejavnosti:

- projekte mobilnosti,
- pilotske projekte,
- jezikovno znanje in spretnosti,
- mednarodne mreže,
- referenčni materiali.

V preteklosti so bili vsako leto razpisani različni roki za prijavo projektov, v novi generaciji programa pa je vpeljan stalen razpored rokov za prijavo, ki zajema celotno obdobje sedmih let. Za prijavo projektov bosta na voljo še dva razpisa, in sicer leta 2002 in 2004, ki bosta, tako kot prvi, določala roke za obdobje dveh let.

Več informacij dobite pri nacionalni koordinatoriki programa Leonardo da Vinci, mag. Alenki Flander, univ. dipl. inž., in sicer po telefonu 01/ 586 42 36 ali po elektronski pošti: leonardo@cpi.si, in pri svetovalki za področje mobilnosti Marji Medved, univ. dipl. polit., in sicer po telefonu 01/ 586 42 50 ter na spletnih straneh: www.cpi.si.

PROGRAM SOCRATES

Program Socrates je akcijski program Evropske skupnosti s področja izobraževanja. Druga faza programa temelji na izkušnjah prve faze programa (1995–1999), dopolnjen je s tistim, kar je bilo v prvi fazi programa najboljšo; vse to še izboljšuje in združuje, obenem pa vpeljuje številne novosti.

Cilji programa Sokrates so:

- krepiti evropsko razsežnost na vseh ravneh izobraževanja, omogočiti širok mednarodni pristop k izobraževalnim virom po Evropi ter izboljšati enakost možnosti na vseh področjih izobraževanja;
- podpreti kvantitativno in kvalitativno izboljšanje znanja jezikov Evropske unije, še posebno tistih jezikov, ki se jih manj uporablja in poučuje;
- podpreti sodelovanje in mobilnost v izobraževanju, še posebno:
 - izmenjavo med izobraževalnimi inštitucijami,
 - odprto učenje in učenje na daljavo,
 - izboljšanje medsebojnega priznavanja listin in študijskih obveznosti,
 - izmenjavo informacij in ob tem odpravljanje možnih ovir;

- spodbuditi inovativnost v razvoju izobraževalne prakse in gradiv ter sodelovanje na področju skupnih interesov v izobraževanju.

Program Socrates obsega vrsto akcij s področja izobraževanja, ki jih imenujemo podprogrami:

- **Comenius:** šolsko izobraževanje,
- **Erasmus:** visokošolsko izobraževanje,
- **Grundtvig:** izobraževanje odraslih in druge izobraževalne poti,
- **Lingua:** učenje evropskih jezikov,
- **Minerva:** informacijska in komunikacijska tehnologija (ICT) v izobraževanju,
- **spremljanje in inovativnost izobraževalnih sistemov ter izobraževalne politike,**
- **skupne akcije** z drugimi evropskimi programi,
- **dopolnilne dejavnosti.**

PODPROGRAM COMENIUS

Comenius je tisti del programa Socrates, ki je namenjen douniverzitetnemu šolstvu, torej vrtcem, osnovnim, vsem srednjim in višjim strokovnim šolam ter vsem strokovnim delavcem na področju douniverzitetne vzgoje in izobraževanja kot tudi inštitucijam, ki se kakor koli ukvarjajo z douniverzitetnim šolstvom. Tako zajema zelo široko ciljno skupino tistih, ki lahko tako ali drugače sodelujejo v različnih akcijah programa.

Akcije Comeniusa so:

- Comenius 1: **Šolska partnerstva**

Akcija podpira mednarodna partnerstva med šolami, ki se lahko prijavijo na tri različne vrste projektov:

- *Comenius šolski projekti*
Najmanj tri šole iz treh različnih držav se med seboj povežejo v partnerstvo ter v okviru določene teme sodelujejo v projektu. Projekt mora biti uvrščen v redne dejavnosti šole in naj zajema čim širši krog učencev in učiteljev na šoli. Traja lahko od 1 do 3 let.
- *Comenius jezikovni projekti*
Comenius jezikovne projekte izvaja skupina najmanj 10 mladih, ki so stari 14 let ali več, iz dveh partnerskih šol dveh sodelujočih držav. Projekti podpirajo jezikovno raznolikost v Evropi, poseben poudarek pa je na učenju manj razširjenih jezikov, ki so pogosto tudi ciljni jeziki projekta. Ti projekti navadno trajajo eno šolsko leto, njihov bistveni del pa predstavljata recipročni izmenjavi mladih, ki morata trajati najmanj 14 dni v vsaki državi.
- *Comenius šolski razvojni projekti*
Comenius šolski razvojni projekti so namenjeni izboljšanju šolske organizacije ter različnim pedagoškim prijemom. Ti projekti so usmerjeni v šolo kot organizacijo, za razliko od projektov prvih dveh skupin, ki so usmerjeni v učence, učitelje, dijake. Ta vrsta

projektov je multilateralna, to pomeni, da morajo v projektu sodelovati najmanj tri šole iz treh različnih držav na temo, ki je povezana s šolsko organizacijo ali različnimi pedagoškimi prijemi.

■ Comenius 2: **Izobraževanje in usposabljanje strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju**

Akcija programa Comenius 2 je namenjena strokovnim delavcem v vzgoji in izobraževanju in podpira dve poglavitni dejavnosti:

- *mednarodne projekte*, namenjene razvoju ali dopolnjevanju kurikulumov v osnovnem izobraževanju učiteljev, projekte mobilnosti, namenjene usposabljanju prihodnjih učiteljev, projekte stalnega strokovnega spopolnjevanja učiteljev, projekte, namenjene razvijanju učnih strategij, metod in učnih pripomočkov za različne skupine;
- *mobilnost* zajema štipendije za udeležbo na evropskih akcijah stalnega strokovnega spopolnjevanja z jezikovnimi usposabljanji za učitelje tujih jezikov vred, program asistentov za tuji jezik, štipendije za praktično usposabljanje prihodnjih učiteljev.

■ Comenius 3: **Mreže**

Akcija 3 je namenjena povezovanju šol in inštitucij, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in stalnim strokovnim spopolnjevanjem učiteljev, v mreže. Gre za povezovanje med projekti s podobnimi tematikami, z namenom povezovanja, razširjanja in primerjanja izidov. V projektih mrež mora sodelovati najmanj 6 inštitucij iz šestih različnih držav, financiranje pa je mogoče za največ tri leta.

Več informacij dobite pri nacionalni koordinatorki programa Comenius Maja Debeljak, univ. dipl. soc., in sicer po telefonu 01/ 586 42 35, po elektronski pošti: maja.debeljak@cpi.si., za jezikovni del pa pri koordinatorki jezikovnih aktivnosti programa Comenius Evi Jurman, prof., in sicer po telefonu 01/ 586 42 32, po elektronski pošti: eva.jurman@cpi.si. ali na spletnih straneh: www.cpi.si.

PODPROGRAM ERASMUS

Podprogram Erasmus je namenjen visokošolskemu izobraževanju. Dostopen je ustanovam visokošolskega izobraževanja (univerzam), na vseh področjih in vseh stopnjah do doktorskega študija. Najobsežnejša dejavnost so izmenjave študentov in profesorjev, vedno več pa je tudi projektne sodelovanja na področju razvoja študijskih programov med evropskimi in vzhodnoevropskimi inštitucijami.

Slovenske inštitucije so prvič sodelovale v poglavju Erasmus v akademskem letu 1999/2000. V tujino je odšlo študirat 171 slovenskih študentov za skupaj 883 mesecev, k nam pa je že v prvem letu prišlo več 20 tujih študentov. V študijskem letu 2000/01 sta se obe številki zvečali. V tujino je odšlo več kot 260 študentov, v Slovenijo pa je prišlo več kot 60 tujih študentov. V programu sodelujejo Univerza v Ljubljani, Univerza v Mariboru, Visoka strokovna šola za podjetništvo Portorož, Visoka šola za management Koper in Visoka šola za hotelirstvo in turizem Portorož. V prvem letu sodelovanja je odšlo na gostovanje v tujino tudi 38 slovenskih profesorjev.

Slovenski študenti študirajo v 14 državah članicah Evropske unije, v povprečju opravijo v tujini en semester študija. Največ študentov odide v Nemčijo, Avstrijo in na Nizozemsko, in sicer s področja študija ekonomije, prava, elektrotehnike in izobraževanja učiteljev.

Več informacij lahko dobite pri nacionalni koordinatorki programa Erasmus Neži Pajnič, univ., dipl. ekon., in sicer po telefonu 01/ 586 42 33, po elektronski pošti: neza.pajnic@cpi.si, ali na spletnih straneh: <http://www.cpi.si>.

PODPROGRAM LINGUA

Podprogram Lingua spodbuja učenje in poučevanje jezikov za boljše sodelovanje in komunikacijo med narodi. Posebna pozornost je namenjena manj razširjenim jezikom v okviru Evropske unije, kar omogoča večjo kulturno in jezikovno raznolikost, širino in medsebojno razumevanje.

Deli se na:

- Lingua 1: Spodbujanje učenja tujih jezikov,
- Lingua 2: Razvoj pripomočkov in gradiv.

Cilji so:

- spodbujati in podpirati jezikovno raznolikost v Evropski uniji;
- prispevati k izboljšanju kakovosti učenja in poučevanja jezikov;
- omogočati večjo dostopnost do možnosti vseživljenjskega učenja glede na potrebe posameznikov in ustvarjati možnosti za njegovo uveljavljanje.

Več informacij dobite pri nacionalni koordinatorki programa Lingua in jezikovnih dejavnosti v programu Comenius Evi Jurman, prof. angl. in fran., in sicer po telefonu 01/ 586 42 32, po elektronski pošti: eva.jurman@cpi.si ali na spletnih straneh.

PODPROGRAM MINERVA

Minerva je tisti del programa Sokrates, ki je namenjen promociji odprtega učenja in izobraževanja na daljavo ter informacijski in komunikacijski tehnologiji na področju izobraževanja.

Cilji so:

- spodbujati razumevanje med učitelji, učenci, nosilci odločitev in širšo javnostjo o možnostih odprtega učenja in učenja na daljavo ter informacijsko-komunikacijske tehnologije pri izobraževanju;
- zagotavljati, da se pri razvoju izobraževalnih izdelkov in storitev na podlagi informacijske in komunikacijske tehnologije in multimedije dovolj tehtno upošteva pedagoška načela;
- spodbujati širši dostop do novih tehnologij in doseženih rezultatov ter dobrih primerov.

Štirje tipi dejavnosti :

- razumevanje,

- oblikovanje,
- mrežno sodelovanje,
- dostopnost in razširjanje.

Dejavnosti so naravnane k inovativnosti in strateškim projektom z mednarodno razsežnostjo.

Več informacij vam lahko ponudi nacionalni koordinator programa Minerva mag. Robert Marinšek, univ. dipl. soc., in sicer po telefonu 01/ 586 42 39, po elektronski pošti: robert.marinsek@cpi.si. ali na spletnih straneh.

PODPROGRAM GRUNDTVIG

Namen podprograma Grundtvig je spodbujati evropsko razsežnost vseživljenjskega učenja s stopnjevanjem mednarodnega sodelovanja. Program omogoča izboljšanje kakovosti ponujenih vsebin ter dostop do izobraževanja ljudem, ki na katerikoli stopnji ali kadarkoli v življenju želijo pridobiti novo znanje in/ali spretnosti.

Akcije programa:

- akcija 3.1 – Mednarodni projekti sodelovanja
- akcija 3.2 – Učna partnerstva
- akcija 3.3 – Individualna mobilnost
- akcija 3.4 – Mreže Grundtvig

Več informacij vam lahko ponudi nacionalni koordinator programa Minerva mag. Robert Marinšek, univ. dipl. soc., in sicer po telefonu 01/ 586 42 39, po elektronski pošti: robert.marinsek@cpi.si. ali na spletnih straneh.

PODPROGRAM ARION

Cilj akcije je širjenje poznavanja evropskih izobraževalnih sistemov ter primerjava izobraževalnih politik in izkušenj med različnimi državami. Arion je namenjen nosilcem odgovornosti in odločanja na različnih ravneh izobraževanja v posamezni državi, strokovnjakom s področja izobraževanja, ravnateljem, svetovalnim delavcem, inšpektorjem, tistim, ki izobražujejo učitelje, ne pa učiteljem samim. Program poteka v obliki študijskih obiskov v posamezni državi, na katerih se zbere skupina desetih do petnajstih udeležencev iz različnih držav.

Več informacij dobite pri nacionalni koordinatorki programa Arion Mojci Gombač, univ. dipl. ekon., in sicer po telefonu 01/ 586 42 40, po elektronski pošti: mojca.gombac@cpi.si ali na spletnih straneh.

Sodelavci Službe za programe Evropske unije

NOVE SPLETNE STRANI CENTRA RS ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE

62

Z bliskovitim naraščanjem uporabe interneta je le-ta postal zelo zanimiv vir informacij. Tako smo se na Centru RS za poklicno izobraževanje odločili, da svoje spletne strani temeljito prenovimo in tako povečamo učinkovitost svojega spletnega mesta.

Novo spletne strani Centra dajejo popoln informacijski vir vseh podatkov, povezanih z dejavnostmi Centra, njegovimi enotami in programi, ki jih izvajamo. Spletna predstavitev je zasnovana v obliki spletnega portala, ki je sestavljen iz spletne predstavitve treh poglavitnih sklopov Centra ter glavne strani (domov) in skupnih menijev, ki so na voljo na vseh straneh. Na vhodni oziroma prvi strani portala so vam na voljo aktualne novice Centra (pet najbolj svežih novic iz poklicnega in strokovnega izobraževanja ali pa s kateregakoli drugega področja, ki je relevantno za obiskovalce).

The screenshot shows the website interface with several callout boxes:

- Glavni navigacijski meni**: Points to the top navigation bar.
- Glavni izbirni meni (enote)**: Points to the main menu items.
- Pomožne funkcije**: Points to utility icons like search and home.
- Hitri dostop (drop-down)**: Points to a dropdown menu.
- Komponente: npr. ankete, mailing liste, forumi, povezave, oglasi (pasice) in sklopi poljubnih vsebin (besedila, slike, hiperpovezave)**: Points to a sidebar area containing various interactive elements.
- Novice**: Points to the news section on the left.
- Vsebina**: Points to the main content area.

Naše vodilo pri postavitvi novih spletnih strani je bilo, da bodo čim prijaznejše in uporabne za spletnega obiskovalca. Zato smo stranem dodali komponente, ki obiskovalcu ponujajo te možnosti: iskalnik po vsebini spletnih strani, mailing lista, anketa, forum, hitri dostop do izbranih vsebin, karto strani, tiskalniku prijazno in podobno.

Na naših spletnih straneh boste našli koristne informacije iz poklicnega in strokovnega izobraževanja, zato vas vabimo, da si nove strani ogledate na naslovu **www.cpi.si**. Vabimo vas tudi, da sodelujete v različnih forumih, nam sporočite svoje mnenje o novih straneh, nas opozorite, ali smo na kaj pozabili, kajti le z vašo pomočjo bodo nove strani take, kakršne si želite.

Veronika Zabret

V O D N I K
PROJEKCIJSKO LETO
2001/2002

63

ZAPOSLENI V CENTRU RS ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE

64

VODSTVO

Vladimir Tkalec, prof.

direktor
tel.: 01/ 586 42 02
E-pošta: vladimir.tkalec@cpi.si

Mirjana Kovač, univ. dipl. ekon.

namestnica direktorja
tel.: 01/ 586 42 03
E-pošta: mirjana.kovac@cpi.si

TAJNIŠTVO

Mojca Polak

poslovna sekretarka, vodenje in koordinacija
razvojnih in inovacijskih projektov
tel.: 01/ 586 42 59
E-pošta: mojca.polak@cpi.si

Cvetka Kermelj

strokovna sodelavka – tajnica
tel.: 01/ 586 42 01
E-pošta: cvetka.kermelj@cpi.si

Vida Povirk

strokovna sodelavka – tajnica
tel.: 01/ 586 42 17
E-pošta: vida.povirk@cpi.si

Mojca Žlender

strokovna sodelavka – tajnica
tel.: 01/ 586 42 63
E-pošta: mojca.zlender@cpi.si

RAČUNOVODSTVO

Ljubica Novakovič

višja strokovna sodelavka za finančno področje,
računovodkinja
tel.: 01/ 586 42 21
E-pošta: ljubica.novakovic@cpi.si

Marinko Novakovič

strokovni sodelavec
tel.: 01/ 586 42 30
E-pošta: marinko.novakovic@cpi.si

POKLICNI STANDARDI

Veronika Šlander, prof.

pomočnica direktorja za nomenklature in poklicne kvalifikacije

tel.: 01/ 586 42 25

E-pošta: veronika.slander@cpi.si

Urška Marentič, prof.

vodja področnih skupin za izobraževanje odraslih

tel.: 01/ 586 42 49

E-pošta: urska.marentic@cpi.si

Bojana Sever, univ. dipl. org. dela

višja svetovalka za nomenklature poklicev in poklicne kvalifikacije

tel.: 01/ 586 42 29

E-pošta: bojana.sever@cpi.si

Darja Štarkl, univ. dipl. soc.

višja svetovalka za razvoj in analizo novih poklicev in poklicne kvalifikacije

tel.: 01/ 586 42 28

E-pošta: darja.starkl@cpi.si

Barbara Kuncič, univ. dipl. soc.

samostojna svetovalka za nomenklature poklicev

tel.: 01/ 586 42 53

E-pošta: barbara.kuncic@cpi.si

KURIKULUM IN EVALVACIJE

mag. Marija Tome, univ. dipl. ped.

pomočnica direktorja za razvoj kurikulumov in spremljanje uvajanja izobraževalnih programov

tel.: 01/ 586 42 18

E-pošta: marija.tome@cpi.si

Darko Mali, univ. dipl. teol.

višji svetovalec za razvojne projekte

tel.: 01/ 586 42 11

E-pošta: darko.mali@cpi.si

Andreja Čater, univ. dipl. soc.

samostojna svetovalka za razvoj in analize

tel.: 01/ 586 42 45

E-pošta: andreja.cater@cpi.si

Jelka Čop, univ. dipl. inž.

vodja področnih skupin za živilstvo in veterino

tel.: 01/ 586 42 13

E-pošta: jelka.cop@cpi.si

Jelka Drobne, univ. dipl. soc.

vodja področnih skupin za zdravstvo, farmacijo, kozmetiko ter prilagoditev programov za dijake s posebnimi potrebami; vodenje in koordinacija dela študijskih skupin
tel.: 01/ 586 42 19
E-pošta: jelka.drobne@cpi.si

Anica Justinek, univ. dipl. ped.

vodja področnih skupin za gostinstvo, turizem, gospodinjne storitve, frizerstvo, predšolsko vzgojo, oblikovanje in fotografijo; vodenje in koordinacija priprave izpitnih katalogov za mojstrske, delovodske in poslovodske izpite
tel.: 01/ 586 42 12
E-pošta: anica.justinek@cpi.si

Igor Leban, univ. dipl. inž.

vodja področnih skupin za gozdarstvo, lesarstvo, tapetništvo, gradbeništvo in geodezijo; vodenje in koordinacija srečanj in tekmovanj dijakov
tel.: 01/ 586 42 24
E-pošta: igor.leban@cpi.si

Franc Lončar, univ. dipl. inž.

vodja področne skupine za promet in zveze; vodenje strokovne knjižnice
tel.: 01/ 586 42 07
E-pošta: franc.loncar@cpi.si

Ivan Mavsar, univ. dipl. inž.

vodja področne skupine za elektrotehniko in računalništvo; koordinacija projektov učne opreme in tehnike
tel.: 07/ 332 12 86 in 01/ 586 42 05
E-pošta: ivan.mavsar@zrss.si ali
ivan.mavsar@cpi.si

Andreja Prošek, univ. dipl. inž.

vodja področnih skupin za kemijo, gumarstvo, steklarstvo, tiskarstvo in papirništvo
tel.: 01/ 58 64 214
E-pošta: andreja.prosek@cpi.si

Jana Ravbar, univ. dipl. ekon.

vodja področne skupine za ekonomsko, trgovsko in upravno-administrativno dejavnost
tel.: 01/ 586 42 22
E-pošta: jana.ravbar@cpi.si

Marija Šibanc, univ. dipl. inž.

vodja področnih skupin za strojništvo, metalurgijo in rudarstvo
tel.: 01/ 586 42 15
E-pošta: marija.sibanc@cpi.si

Breda Zupanc, univ. dipl. inž.

vodja področnih skupin za tekstil in usnjarstvo,
koordiniranje poklicne mature
tel.: 02/ 332 67 81 in 01/ 586 42 12
E-pošta: breda.zupanc@zrss.si
breda.zupanc@cpi.si

Helena Žnidarič, univ. dipl. inž.

vodja področne skupine za kmetijstvo
tel.: 01/ 586 42 38
E-pošta: helena.znidaric@cpi.si

Axel Becker, univ. dipl. ekon.

višji svetovalec za ekonomsko področje
tel.: 01/ 586 4 2 41
E-pošta: axel.becker@cpi.si

VODNIK
PROJEKCIJSKO LETO
2001/2002

67

STALNO STROKOVNO SPOPOLNJEVANJE

Davorin Majkus, univ. dipl. inž.

svetovalec direktorja za izobraževanje izvajalcev
tel.: 01/ 586 42 09
E-pošta: davorin.majkus@cpi.si

UČNA GRADIVA

mag. Slava Pevec Grm, prof.

vodja področja učnih gradiv
in publicistične dejavnosti
tel.: 01/ 586 42 08
E-pošta: slava.pevec-grm@cpi.si

INFORMACIJSKA PODPORA

Veronika Zabret, univ. dipl. org. dela

višja svetovalka za informacijsko-dokumentacijsko
dejavnost
tel.: 01/ 586 42 68
E-pošta: veronika.zabret@cpi.si

Uroš Zohil

zunanji sodelavec
tel.: 01/ 586 42 67
E-pošta: uros.zohil@cpi.si

NACIONALNO OBSERVATORIJ

Mojca Cek, univ. dipl. soc.

v. d. vodje Nacionalnega observatorija
tel.: 01/ 586 42 23
E-pošta: mojca.cek@cpi.si

Petra Vranješ, univ. dipl. ekon.

višja svetovalka v Nacionalnem observatoriju
tel.: 01/ 586 42 20
E-pošta: petra.vranjes@cpi.si

SLUŽBA ZA PROGRAME EU

Majda Širok, univ. dipl. prav.

vodja službe
tel.: 01/ 586 42 34
E-pošta: majda.sirok@cpi.si

Irena Kos, ekon.

finančna menedžerka
tel.: 01/ 586 42 04
E-pošta: irena.kos@cpi.si

Maja Debeljak, univ. dipl. soc.

koordinatorka podprograma Comenius
tel.: 01/ 586 42 35
E-pošta: maja.debeljak@cpi.si

Mojca Gombač, univ. dipl. ekon.

višja strokovna sodelavka in koordinatorka
podprograma Arion
tel.: 01/ 586 42 40
E-pošta: mojca.gombac@cpi.si

mag. Alenka Flander, univ. dipl. inž.

koordinatorka programa Leonardo da Vinci
tel.: 01/ 586 42 36
E-pošta: alenka.flander@cpi.si

Eva Jurman, prof.

koordinatorka podprograma Lingua
tel.: 01/ 586 42 32
E-pošta: eva.jurman@cpi.si

mag. Robert Marinšek, univ. dipl. soc.

koordinator podprogramov Grundtvig in Minerva
tel.: 01/ 586 42 39
E-pošta: robert.marinsek@cpi.si

Marja Medved, univ. dipl. pol.

koordinatorka programa Leonardo da Vinci
tel.: 01/ 586 42 50
E-pošta: marja.medved@cpi.si

Neža Pajnič, univ. dipl. ekon.

koordinatorka podprograma Erasmus
tel.: 01/ 586 42 33
E-pošta: neza.pajnic@cpi.si

